

Sermonū funebriū

hoim. Nam s; anime hoim sint immortales
quārum ad mortē naturē nō possunt inter
fici morte calpe vel gebēne. Unde Ezechie.
xiiij. Et interficeret animas que non mori
merent. Interficiunt sic a diabolo ⁊ eius rē
rationibus p̄cipue qui sunt incauti ⁊ nō ca
uēt sibi ab eis. Prouer. xxij. Insidiat i via
q̄si latro: ⁊ q̄s incautos uident inficiet. **L**

Tertio in themate assū

pto ostendit diaboli malignitas: cum dicit
in spelunca sua. Spelunca em̄ diaboli est er
malicia occulta quādo se in lucis angelum
transfiguratur. Nam spelunca est fouea sub
terranea a speculādo dicta, habz em̄ ex p̄
lucis introitū latū: sed terminū habet arcu
unde locus est lucidus in ingressu: obscur
in p̄gressu: sed arcus ⁊ insidiosus in egress
su. si tamē inuentat egressus ut dicit dama
scenus. Sic etiā quādoq; diabolus appa
rens in forma boni angeliy dicit Beda. in
p̄ncipio dat splendore ⁊ stupor: em̄ p̄gres
su dat timorē: sed in exitu dimittit errorem.
Et ita in talibus cauernis hoc est malicijs
latitantes demones speculari subtiliter q̄li
ter possunt animas rāpe. Apoca. vi. Abscō
derūt se in speluncis. Sed dñs electis suis
notas facit ipsi astutias. sicut dicebat Pau
lus. ij. Cor. ij. Non inquit ignoramus cogi
tationes eius. Et habent hoc sancti q̄ sunt
illuminati p̄ grātia ut nō decipiant nec im
pediant uenire ad celestē glīam. Ad quam
deus nos perducat ⁊c.

Explīcit distinctio sexta que de diuersis
causibus defunctorū tractant copiose.

Incipit distinctio septimā in qua agitur
de consolatione uiuorū in fletu mortuorum
cuius sunt sermones septem.

De tristitia repellēda ⁊ de luctu q̄ fit p̄p̄
mortuū cito finēdo. **S**ermo. **I**

Consolare pro

Quod tristitia ⁊ fac luctū h̄m
meritū ei⁹ vno die vel duo
bus. Eccl. xxiij. Nos vi
demus naturaliter q̄ oib⁹

excellēt actiuis ne nocumētū oimode de
structionis inferant passiuis natura frenū
et temperamētū appositū: de quo exempla
patent et in planetis celi: ⁊ in elemētis mūdi
et etiā in partibus corporis humani. Cū em̄
quidā planete dicant esse maliuoli eo q̄ p̄
pter excessum sue virtutis actiue inferiorib⁹

plerūq; corporibus inferūt nocumētā: sicut
mars nimis calefaciēdo ⁊ saturnus nimis
infrigidādo: ideo his deus q̄ est auctor ⁊ cō
seruator nature supposuit quosdā planetas
alijs: qui idcirco uocantur beniuoli: qz illorū
p̄hibent ⁊ temperant nocumētā: ⁊ etiā sua
temperata virtute nō inferūt inferno: itus des
trimenta. Unde fatumo qui dicit esse plas
neta maliuolus et infortunatus: eo q̄ habz
virtutē infrigidatiuā ⁊ dehecatuā excessiue
supposuit iouē beniuolū qui est virtutis
contrarie. scz calefactiue ⁊ humectatiue rēpate.
Marti qz q̄ etiā maliuolus dicit: eo q̄ ē vir
tutis nimis infāmatue ⁊ etiā siccatiue suppo
suit uenerē planetā beniuolū eo q̄ hz virtutē
contrariā scz infrigidatiuā ⁊ humectatiuā
sed temperatā. Apparet ergo etiā inde exem
plū in elemētis mūdi. Nam ne ignis p̄pter
excessum sue caliditatis ⁊ siccitatis suppo
si aeris humiditatis destrueret est ipsi aerī
supposita aqua: q̄ sua humiditate ⁊ frigidit
tate ignē caliditate atq; siccitate cōtempe
rat. Et nimia etiā hūiditas aque terre sup
posite temperat siccitatem. Hoc idē exem
plū patet in partibus inuisibilib⁹ corporis hū
mi: qz ad nimīū calorē cordis cōtempandū
est in capite suppositū cerebrū: sua magna
frigiditate ⁊ humiditate p̄siccitū cordis ca
lorem cōtempans ⁊ refrenās. Sic ergo cū
in anima hoīs ex p̄te sensitiui appetitū fre
quētē passionē insurgūt ut de cupiscentie
vel ire et tristitie et similib⁹. quāru excessus
mentē hoīs deordinat ⁊ turbat: ad talem
refrenandū excessum est in hoīe supposita
ratio: que refrenās passionū excessus quod
dam in eis cōstituit temperamētū: ⁊ in hui
us medietatis tempie cōsistit rō virtutis
moralis. Unde p̄bs in Eth. dicit q̄ virtus
est habitus electius in medietate consti
tens determinatū. Quia ergo inter passioēs hu
iusmodi: excessiua tristitia tam aie q̄ corpī
est plurimū nocua: qz spūs tristis. extecat
ossa scz corporis vel robur virtutū: ⁊ talis tri
stitia maxime puenit ex morte cōmūtorū
et charorū tam ex exteriori dolore q̄ ex fle
tu et luctu exteriori: idcirco in tali casu p̄
cipue est necessaria cōsolatio rōnis p̄p̄rie
vel homis sapiētis. ne scz ex nimia tristitia
absorbeat̄ur anim⁹: et ne exterius ex luctu
superfluo virtus corporis resoluat̄. Et idē
circo taliter dolens in h̄bis p̄positis diuine
scripturę: ad interiorē dolorem cōsolat̄

dum inducit ad exteriorē luctum citius ter
minandū dicens. cōsolare pp̄ tristitiā rē

¶ In quib⁹ qdē h̄bis facit eccl̄iastic⁹ tria.

¶ Quia primo inducit ad dolozē mitigādū
cum dicit. cōsolare.

¶ Secundo ad ipsūm vitandū: cum sub
dit. propter tristitiā.

¶ Tertio ad ipsūm breuiandū: cum addit
r̄ fac luctum rē.

¶ Circa primū attenden

dum est qd nō prohibet homi dolere r̄ luge
re de damno mortis charoz suoz. qz nō po
test fieri qd nō doleat homo de amissione rei
amate. vnde David audita morte ionathe
amica sui ait. ij. Regū. i. Doleo sup te frater
mi ionatha. r̄ postea subdidit causam. quia
sicut mater vnicū amat filiū suū: ita te dilis
gebam. Et dñs noster sup lazariū amicū su
um mortuū lachrymat⁹ est. Job. xi. Exhor
tatur autē sacra scriptura vt post dolozem
r̄ luctū debeat hō aliquā cōsolationē accipe
re r̄ dolozē r̄ luctus deponere. Vt⁹ figura
habet in iuda de quo post mortē vxoris di
citur. Genes. xxxviii. qd post luctū cōsolatōe
accepta ascendebat. In quib⁹ quidem ver
bis inueniuntur breuiter tria.

¶ Et primū est tristitie signū. luctus.

¶ Secundum est patientie remedium. scz in
cōsolatione accepta.

¶ Tertium ē gratie p̄fect⁹: qz ascendebat.

¶ Circa simuz attendēdum est qd luct⁹ fit in
morte charoz ad ostēdēdū tristitiā. siue de
separatione dilecti: siue ex cōsideratōe dam
ni proprii qd scz plerūqz sequit⁹ ex morte al
terius: siue ex compassione alioz dolentius
r̄ artinentiū illi. Et ideo de Jacob dicit⁹ Ge
nes. xxxvii. qd indur⁹ est alicio lugens filiū
suū ioseph multo tēpore. Simil̄. ij. Regū
xii. dicit⁹ de dauid qd luct⁹ filiū suū ammon
multis dieb⁹. Itē eodē. xix. nūciatū est toab
qz rex lugeret filiū suū absalon. Et. ij. Pa
ral. xxxv. dicit⁹ de iofia mortuo. qd vniuers⁹
sus iuda r̄ hierusalē luct⁹ euz. Item Ezech.
xxiii. dicit⁹ ip̄e ppheta. Mortuoz luctum
faciā. Vabet littera piero. Mortuoz luctū
nō facies. Immo etiā inducit sacra scriptu
ra ad afficiandū tales lugētes p̄ ipoz con
solatione illud Eccl̄i. vii. Ne desis plorari
bus in cōsolatione: r̄ cū lugentib⁹ ambula
Et salomon cōmēdat visitare domos luge
tium dicens Eccl̄i. vii. Melius est ire ad do
mum luctus qd ad domum cōmūij. r̄ subdit

rationē dicens. In illa em̄ finis cunctozum
admonet⁹ homin⁹: r̄ viues cogitat quid futu
rum sit. Secundo in auctoritate adducta
ponit patientie remediū scz in cōsolatōe ac
cepta. Vbi aduertendū est qd ex duob⁹ pre
cipue accipiēda est cōsolatio de morte ali
cui⁹. Primo ex cōsideratōe qualitatis mo
rientis: qz lachrymis aut dolozē reuocari i
non potest. qz si tot lachryme funderentur
quoz gutte aque sunt in mari nō p̄pterea re
uocaret⁹ ad vitam. r̄ ex hac cōsideratōe ac
cepit cōsolationē dauid de puero suo mor
tuo r̄ cōsolat⁹ est etiā matre ei⁹. Vnde dixit
seruis suis. ij. Reg. xij. Propter infantē euz
qz huc viueret ieiunauit r̄ fleuit. Dicebā em̄.
Quis scit si forte donet eum mihi dñs r̄ vi
uat infans? Nunc autē qz mortu⁹ est quare
ieiunō? Nūquid potero reuocare eū ampli
us? Ego vadā magis ad eū. ille vero nō re
uertetur ad me. Et cōsolat⁹ est dauid ber
bee vxozē suā. Secundo ex cōsideratōe vti
litatis viuētis: qz ex immoderata tristitiā
r̄ luctu nullū fructū r̄ magnū damniū inar
rit: nō tm̄ animes sed etiā corporis. A tristi
tia em̄ festinat mors. vt dicit⁹ Eccl̄i. xxxviii
Multi em̄ iam ex multa tristitiā infirmati
r̄ mortui sunt. r̄ ideo misericordie opus ē ta
les cōtristatos r̄ lugentes cōsolari. Vnde
i. Paral. xix. dixit dauid. Faciā misericordiā
cū amon filio naas. Prestitit em̄ mihi pas
sus misericordiā. r̄ misit dauid nuncios ad
cōsolādū eū sup morte patris sui. Tertio
in auctoritate superi⁹ adducta ostēdit no
ticiē p̄fect⁹: qz dicit⁹ qd ascendebat. i. p̄ficie
bar in noticiā r̄ cōsideratōe sapiētie: qz ex cō
sideratōe mort⁹ alteri⁹: pōt hō ascendere tripli
cem gradū cōsideratōis. Prim⁹ ē: qd ex hoc
cognoscere r̄ p̄p̄dere potest humane vis
te calamitatē: que tali fine terminat. s. mor
tis r̄ putredinis. Secundus ē male moriens
tis infelicitatē: qz vadit ad penas eternas.
Tert⁹ est cōsiderando bene viuētis felici
tate r̄ iocūditatē: qz vadit ad ineffabilia
gaudia. Et iste sunt ascensionē de quibus
dicitur in ps. lxxiiij. Ascensionē in corde
suo disposuit in valle lachrymarum id est in
humilitate mortis r̄ luctus alacrius. B

¶ Secūdo sapiēs in pro

posito themate inducit ad dolozē vitandū:
cum dicit. propter tristitiā scz effugiēdā.
Et notandū qd tristitiā repellenda est dupli
ci ratione. Primo propter detrimentus ipsi

¶ Sermonū funebriū

rituale qđ est triplex. **P**rimū est quia impedit scientiam. ex eo scz qđ tristitia impedit a considerando et addiscendo. Et ratio est: quia cum omnes potentie anime in vna essentia anime radicentur: necesse est qđ quando intentione anime vehementer trahitur ad operationem vnius potentie qđ retrahatur ab operatione alterius. vnius em̄ anime non potest esse nisi vna intentio. Et propter hoc si aliquid ad se trahat totam intentionē anime vel magnam partem eius: non comparitur secum aliquid aliud: qđ magnam intentionem requirat. Manifestus est autem qđ ad discendum aliquid de nouo: requirit studium et conatus cuius magna intentione. s̄m illud Prouerb. ij. Si queris sapientiam quasi pecuniam et sicut thesauros effoderis il lam: tunc intelliges disciplinā. Sed aliquādo tristitia affini intantum intenditur qđ trahit fere totam intentionē: et tunc non potest homo apponere cor vt aliquid addiscat de nouo: licz forte voluat aliquid in animo qđ iam didicit. Unde Gregori⁹ propter tristitiam intermissit ezechielis expositionē. Et ideo dicitur Eccli. xiiij. Felix qui nō habuit animi sui tristitiam. Secundū detrimentū tristitie est: quia aggravat et angustiat animam. Aggravat quide: quia homo dicitur aggravari corporaliter ex eo qđ aliquo pondere impeditur a proprio motu. et sic tristitia aggravat spiritualiter. Tristitia em̄ contingit et aliquo malo presenti: qđ quidem eoispo qđ repugnat motui voluntatis aggravat animū in quantum impedit ipm̄ ne fruatur eo qđ vult. et si vis mali contristantis intantum excreseat vt nō sit spes euadendi: tūc motus animi interior angustiat vt ne huc nec illuc diuerrere valeat. Et ita tristitia animi angustia et anxietate generat. vnde dicitur de Antiocho rege. i. Macha. vi. qđ renouata est in eo tristitia magna et arbitratus ē se mori. Et vocauit omnes amicos suos: et dixit illis. Recessit somnus ab oculis meis: et concidi et coram corde pre sollicitudine. Et dixi in corde meo. In quantum tribulationem deuem? et in quos fluctus tristitie in qua nunc sum? Tertium detrimentū tristitie est: quia impedit actionem meritoriam. Acquiritur em̄ meritum ab actibus virtuosis: quos plurimū tristitia impedit. Unde in magnis moralibus philosoph⁹ dicit. Si tristatur aliquis bona operari. coactus operatur: qui autem ex coactione operatur

iam non virtuosus. **P**rimo interdum tristitia impedit omne operationē. ex eo qđ interdum tristitia ita aggravat vel absorbet animā vt omne motus etiam interiorē et exteriorē excludat. Et ideo phib⁹ dicit in decimo Ethicor. qđ sicut delectatio perficit operationem: ita tristitia impedit. Et ideo dicebat apostol⁹. ij. Corinth. ix. Non ex tristitia aut ex necessitate. hilarem em̄ datore diligat deus. **S**ecundo repellenda est tristitia ppter nocuentū corporale: quia maxime nocet corpori. quia maxime repugnat humane vite. Constat em̄ humana vita in quadā motione que a corde in cetera membra diffunditur: cui scilicet motioni talis tristitia repugnat. Et ideo dicitur Prouerb. xxv. qđ sicut tinea vestimento et vermis ligno: ita tristitia viri nocet cordi. et Eccli. xxxviiij. Tristitia festinat mors. **C.**

¶ Tertio in themate as

sumpto inducit sapiēs ad dolorem et luctus cito terminandū: cum ait. fac luctus s̄m meritum et. Meritum istud plangendi mortuum attenditur s̄m dignitate defuncti. Unde in veteri testamento. qđ maiores erāt in dignitate vel probitate magis plangebatur. sicut pater de iacob Genes. i. et aaron Numeri. xx. et de moysi. Deutero. xxxiiij. et de samuele. i. Regū. xxv. Sed sequit in themate. vno die vel duobus. i. modico tempore. Eccli. xxij. Modicum plora super mortuum quonia requieuit. Narrat Valerius maxim⁹ qđ litij quando incedebant luctus mortui induebatur homines veste muliebri vt deformitate cultus permoti stultū merito citius deponere cuperent. Unde Eccli. xxxviij. Fer luctum illius vno die. Hoc fiebat antiquitus de quolibet vili mortuo: sed de nobiliozibus fiebat luctus saltem septem diebus. s̄m illud Eccli. xxij. Luctus mortui septem diebus. Vel per istos septem dies accipiuntur moraliter septem partes prosperitatis mundane: pro quibus lugendus est homo qui ppter talia iacet mortuus in peccatis. scilz pompa secularis: fama popularis: sanitas corporalis: voluptas carnalis: abundantia temporalis: securitas insidialis: et gloria singularis. de quibus Job. xxi. Ducunt in bonis dies suos: et in puncto ad inferna descendunt. Sed illi qui lugent bene peccata sua vel aliena cōsolabuntur. s̄m illud Matthēi. v. Beati qui lugent quonia

ipfi consolabuntur. scilicet in presenti de veniat
et in futuro de gloria. Ad quam deus nos
perducatur qui vivit et regnat etc.

De commendatione visitantis lu-
gentes. Sermo II

Melius est ire ad do-

num lucus quam ad domum convivii.
in illa enim finis cunctorum admo-
nietur hominum. Eccles. vij. Merumque contin-
git quod presens voluptas convertitur in ad-
versitatem perpetuam. quia ut dicitur Pro-
verb. xiiij. Extrema gaudij luctus occupat.
et Zuce. vi. Ne vobis qui ridetis nunc. quia
lugebitis et flebitis. Et e contrario contingit
quod presens adversitas convertitur in perpe-
tuam voluptatem. Job. xvi. Tristitia vestra
vertetur in gaudium. Que duo manifeste
apparent. Aitce. xvi. in diuine epulone et la-
zaro paupere. Si ergo cuius finis bonus est
et ipsum quoque bonum est. et finis luctus est
bonus et finis gaudij malus: sequitur quod ut
dicitur in verbis propositis. melius est ire
ad domum lucus quam ad domum convivii.

In quibus quidem verbis agitur de quattuor.
Et primo de presenti afflictione: que intel-
ligitur per domum lucus.

Secundo de mundi consolatione: que in-
telligitur per domum convivii.

Tertio de vtriusque comparatione: quia
melius.

Quarto de evidenti ratione: quia in illa fi-
nis cunctorum etc.

Circa primum attenden-

dum est quod mundus iste est ut domus luctus
his qui sunt in adversitate. Mundus enim est
domus incensa et combusta igne avaricie
iij. Regum. xvj. Domus domus combussit
ignis scilicet avaricie. Unde Judicij. xij. dicitur
quasi ex persona demonum. Incendimus do-
mum tuam. Item mundus est domus immun-
da et infecta lepra luxurie. Levitici. xiiij. Te-
pra est perseverans: et immunda domus. scilicet
immundicia luxurie. et dicitur lepra perseverans:
quia corrumpit et non corrigit vicium
luxurie. Item mundus est velut domus tota
plena fumo superbie. iij. Regum. x. Repleta
est domus a summo usque ad summum. Et quia
ex huiusmodi vicij plurima mala et aduer-
sa proveniunt in mundo pro quibus homi-
nes lugere oportet: et ideo recte mundus
vocatur domus luctus. Sed de isto luctu di-

citur Hieremie. xxi. Convertam luctum eorum
in gaudium: et consolabor eos: et letificabo
in dolore suo. In quibus quidem verbis con-
tinetur triplex promissum quod correspondet
merito triplicis virtutis.

Primum quidem respondet merito penitentie:
cum dicitur. convertam luctum eorum scilicet
penitentium in gaudium. et istud gaudium est
de remissione culpe.

Secundum respondet merito misericordie
scilicet eorum qui comparantur miseris alio-
rum: et istis promittitur consolatione gratie:
cum dicitur consolabor eos.

Tertium vero respondet merito patientie
cum dicitur. et letificabo eos a dolore suo. et
illud erit in adeptione glorie.

Circa primum attendendum est quod sicut pe-
nitens dolet de perpetrata culpa: ita gau-
det de eius remissione. Sicut ergo in vite
virtute solis convertitur humor aque in vi-
num: ita etiam virtute charitatis in penite-
te convertitur luctus in gaudium. Et ratio est
quod virtute charitatis remittuntur peccata lu-
gentibus ea. sicut patet in Magdalena post
cuius lachrymas et luctum dixit Christus Luc. vij.
Dimittuntur ei peccata multa: quoniam dile-
xit multum. Notandum est autem quod vere penite-
tibis deus et remittit culpas et restituit gra-
tiam. Remittit enim primo culpam quantum
ad omnia peccata. quia unum peccatum sine
alio remitti non potest. quia et hoc con-
tra perfectionem divine misericordie: cuius
perfecta sunt opera. ut dicitur Deuter. xxxij. vii.
de cuius misericordia totaliter miseret. Et ideo
Augustinus dicit in libro de penitentia. quod quedam
impietas infidelitatis est ab illo qui iustus
et iusticia est dimittit sperare veniam. Et li-
cet remissa culpa per penitentiam tollat reatu
penae eterne qui sequebatur ex avertione a bo-
no in commutabili et eterno: que avertio per
conversionem penitentie remouetur: potest ta-
men homo post talem remissionem adhuc re-
manere ligatus ad penam temporalem. sed cum
auxilio divine gratie patienter penas tole-
rando absoluit etiam a tali reatu penae tempo-
ralis. Item vere penitenti restituit gratia
omnes virtutes. sicut videmus quod redeunte te-
pore veris arboribus reddunt fructus quos ab-
stulerat aspiditas hyemis. Et ex hoc patet quod ve-
re penitenti remittitur ut dicitur est culpa. et re-
missio culpe non potest esse nisi per infusionem gratie. et
ideo oportet quod penitenti gratia infundatur: et gra-
tia consequatur omnes virtutes gratuite. sicut ex
L ij

¶ Sermonū funebriū

essentia anime sunt oēs potentie. Et huius figura habetur **Xuce. xv.** ubi pater mandavit quod filius penitens indueret stola prima. que secundum Ambrosium est amicitia sapientie: quia se quantum oēs virtutes. secundum illud Sap. viii. Sobrietate enim et prudentia docet et iusticiam et virtutes: quibus vitium nihil est in vita hominibus. Sic ergo quia per penitentiam remittitur culpa et restituitur gratia cum virtutibus: conuertitur luctus penitentis in duplicem leticiam. Et ideo dicitur **Vester. ix.** **Xuce.** atque tristitia in hilaritate gaudiumque conuersi sunt. Et potest exponi quod luctus penitentis exterioris conuertitur in hilaritatem propter remissionem culpe et pene eterne: et in gaudium propter restitutionem gratie et virtutum. **Secunda** autem promissio que ponitur in auctoritate addicta eorum: respondet merito misericordie. quia pius homines compatiuntur proximis et lugent de aliorum miserijs: et quantum ad hoc subdit. et consolabor eos. **Ubi** advertendum est quod sancti et pius viri in mundo isto et dolent de afflictione bonorum: et lugent de perditione malorum. sicut samuel lugebat saul a deo reprobatum. Et ideo in alia vita consolabuntur a deo: quia habebunt gaudium de beatitudine bonorum: et leticiam de punitione malorum. quod letabit iustus cum viderit vindictam. et ideo dicitur **Sal. li.** Gaudium et leticia tenebunt: et fugiet dolor et gemitus ecce ego ipse consolabor vos. Quasi dicat alio modo consolabor misericordes et compassivos: quia tenebunt gaudium de beatitudine bonorum: quia unusquisque congaudebit beatitudini alterius: et leticiam de vindicta malorum. et sic fugiet luctus quem habebunt in mundo de afflictione iustorum: et etiam gemitus quem facere solebant de perditione malorum. **Tertia** promissio correspondet merito patientie: cum dicitur. et letificabo eos a dolore suo. Dicitur de nilo qui est egypti flumen quod quando inundat multum eius aqua multum letificatur egyptus. quia est signum et causa future fertilitatis. Sic inundatio et fluxus tribulationum in mundo isto est causa et signum abundantie bonorum in futura gloria. propter quod dicitur **Jacobi. i.** Omne gaudium exultate fratres mei cum in tentationes varias incideritis. Et ideo etiam in psalmo dicitur quod fluminis impetum letificat civitatem dei. quia scilicet impetus aduersitatis presentis erit causa leticie et glorie: quam habebunt sancti qui passi sunt in superna civitate celestis hierusalem: et tunc letificabuntur ab omni labore liberati et dolore. sicut mulier

postquam dolore partus evasit et filium peperit a dolore suo letificatur. et sicut sanat letificatur a dolore incisionis: quia letatur propter sanitatem adeptam etiam de dolore quem sustinuit. ps. **Secundo** multitudine dolorum meorum in corde meo consolationes tue letificaverunt animam meam. **B**

¶ Secundo in themate as

sumpto agitur de mundi consolatione sive voluptate: que intelligitur per domum conuiuii. Notandum quod mundus dicitur domus conuiuii propter affluentiam voluptatis: et dicitur etiam domus luctus propter tristitiam aduersitatis. **Videmus** autem quod terre nascentia leduntur vel a nimio calore vel etiam a nimio frigore. Et sic homines vel a nimio favore pro speritatis vel ardore voluptatis vel etiam a nimio frigore aduersitatis leduntur. Quia prosperitas per voluptates corrumpit faciens homines luxuriosos et gulosos. Et aduersitas per impatientiam deicit: faciens homines vel crudeles et imites vel pusillanimes et desperantes. et ideo ab utraque oportet cauere. **Unde Hieremie. xvi.** Ne ingrediaris domum conuiuii scilicet ut voluptatis: nisi diu resoluaris. sicut faciebat diues epulo. **Xuce. xvi.** Neque vadat ad plangendum scilicet propter impatientiam aduersitatis. quasi diceret. Si vis non perire: neque voluptatis mundi resoluaris neque aduersitatis eius et luctibus prostermaris aut deiciaris. **Ad litteram etiam vitanda sunt conuiuia inhonesta et intemperata.** secundum illud **Prover. xxiiij.** Noli esse in conuiuijs potatorum. in talibus enim conuiuijs secundum Gregorium abundant edacitas loquacitas et ludorum vanitas. **Unde Job. i.** dicitur quod filij iob faciebant conuiuia per domos unusquisque in die suo. **Quia** transissent dies conuiuii mittebat ad eos iob sacrificabat eos. **Ubi** **Gregorius** dicit primo moralium quod vir sanctus noverat quia conuiuia vitare sine culpa poterat celebrare: quia magna purgatione sacrificiorum diluende erant epule conuiuiorum. **Et Ambrosius** in libro primo de officijs dicit quod conuiuia occupationes extraneorum habent subrepunt fabule et voluptatum pocula. **Et notandum** quod circa conuiuia peccatorum quattuor vicia concurrunt. Nam precedit cupiditas inanis glorie. quia multi talia conuiuia faciunt ut magnifici reputentur: ut inde homines gloriam et laudem assequantur. et ideo cum magna pompa sa

stunt cōiūtia ad laudem hominū ⁊ non ad meritum apud deum; ⁊ ideo non vocantur pauperes sed diuites. vnde contra illud **Xu** ce. xiiij. dicitur. Cum facis conuiuium voca pauperes debiles claudos ⁊ cecos ⁊ beatos eris. quia non habent vnde retribuere tibi. retribuetur enim tibi in retributione: alio resurrectione. in sanctorum. Item precedit prodi galitas expense. quia multi prodige expens dunt in talib⁹ conuiuijs. qui nolūt dare etiā parua in elemosynis vel in restitutionib⁹ factis. sicut p̄t̄ in diuite epulone q̄ quotidie habebat splendidas epulas ⁊ pauperi laza ro negabat micas. Item comitatur talia cōiūtia voluptas ⁊ edacitas gula ⁊ sequitur postea immundicia luxurie. Et de his dicit **1. Petri. ij.** Voluptatem existimātes dei des litiaꝝ conuinationis ⁊ macule delitijs affluentes in conuiuijs suis luxuriantes vobiscum: oculos habentes plenos adulterijs et **1. Thee. iij.** Separatū est conuiuiū eorum fornicatione fornicati sunt. **C**

Tertio in themate as sumpto agitur de vtriusq̄ comparatione. scz aduersitatis ⁊ voluptatis. quia melius est ire ad domum lucus ⁊c. id est melius est pati aduersitatem q̄ sequi voluptatem. Et ratio est: quia in aduersitate anima iusti deum benediciens ⁊ patienter ferens: conseruatur in vita gratie: sed voluptatem sequens ruit in mortem culpe. Unde **David** q̄ diu fuit in persecutione saulis bonus perseuerauit. sed quando erat in prosperitate regni carnis voluptatē sequens: in vicium luxurie ⁊ homicidij cecidit. Et ideo dicitur **Judith. vij.** Melius est vt captiuus benediscamus dominū viuentes. scilicet vita gratie q̄ moriamur scilicet morte culpe. Item quia ex aduersitate anima humiliatur: sed ex voluptate ⁊ prosperitate in superbiā eleuatur sed sicut dicitur **Proverb. xvi.** Melius est humiliari cū mitibus q̄ diuidere spolia cū superbis. Item in paupertate ⁊ aduersitate homo magis timet deum: sed in voluptate ⁊ prosperitate precipue fit ir diues contemnit eum. ⁊ ideo dicitur **Proverb. xv.** q̄ meli⁹ est parum cum timore domini q̄ thesauri magni ⁊ instabiiles. Item quia per aduersitatem incidit homo plerumq̄ absq̄ culpa in manus hominū sed per voluptatem incidit cum culpa in manus dei. Sed sicut dixit **susanna Daniel. xij.** Melius est absq̄

opere incidere in manus hominū q̄ peccare in conspectu dñi. quia horrendum est incidere in manus dei viuētes. **D**

Quarto in themate as sumpto ponitur euidentis ratio quare sit melius ire ad domū lucus q̄ ad domū conuuij scilicet quia in illa scz in domo luctus finis cunctorum admonetur id est ad memoriaz reducitur finis omnium hominū scilicet mors. Et ista admonitio siue rememoratio finis valet ad hoc vt homo viuēs cautius ⁊ prudentius se habeat. Nam si aliquis finis est periculosus si homo habet amicum solet eū premouere vt cautius se habeat. Sed finis iste hominū scz mors periculosus finis est: quia multi ibi pereunt: ⁊ ideo insinuatio eius ⁊ rememoratio valet nobis ad meliorem nostri custodiam. Unde **1. Petri. iij.** dicitur. Finis omnium appropinquabit. estote ergo prudentes ⁊ vigilate in orationibus. In quib⁹ quidē verbis beatus **petr⁹** tria facit. **1.** Quia primo nobis proponit mortis instantiam: cum dicit. finis omnium appropinquabit.

2. Secundo nos inducit ad futuri providentiam: cū subdit. estote ergo prudentes.

3. Tertio ad nostri custodia: cum addit. vigilate in orationibus.

4. Circa primū notandum q̄ finis omnium id est mors dicit appropinquasse: quia breues dies hominis sunt: ⁊ quāto homo plus viuūt tanto plus appropinquat eius finis. Sed aduertendū q̄ quando est aliqd̄ periculū vbi multi periclitantur ⁊ multi euadunt: non est mirū si aliqui homines multū audaces ⁊ fortes non timent nec preuidēt sibi. sed quando est talis passus per quem nullus transit quin dimittat robam ⁊ pellēt tunc est stulticia si nō prouideat sibi q̄ trās eat tutus. Ita certe si finis noster esset talis q̄ aliquis aut per vim aut per pacem posset euadere: non esset mirū si homo non curaret de ipso: sed est talis passus q̄ nullus potest euadere. ⁊ ideo dicitur finis omnium. Sicut enī iste finis habet potentiam in tūta scia vel lombardia: sic in anglia ⁊ in frācia ⁊ in toto mundo. ⁊ sicut in senib⁹ sic in iuuenibus: sicut in pauperibus sic in diuitibus. ⁊ frequētius occiditur porcus pinguis q̄ macer. ⁊ sicut moritur bos ita ⁊ vitulus. sicut asina ita ⁊ asellus. ⁊ frequēter perit asina corium aselli ad forum: ⁊ iuuenes a

¶ Sermonū funebrū

parentibus ad sepulchrum: et licet non per naturam tamen per dei voluntatem. **Genes vi.** Finis vniuersę carnis venit coram me, et **Ezechielis, vij.** Finis venit: venit finis super quattuor plagas terre. **¶ Secundo** inducit nos ad futurę prouidentiam: cuius subdit, est ergo prudentes. **¶ Ubi** notandum quod homo non esset prudens si vellet remanere in terra ista vnde omnino oporteret eum exire vellet nollet, et si esset sollicitus facere ibi thesaurum suum: sed esset prudens si vbi manere deberet ibi faceret congregationem suam, sicut vulpes et mus quando de suis foueis exire compelluntur tam cito aliam faciunt cum labore. **¶ Hanc** prudentiam bene habent mundani quando festum sancti michaelis appropinquat vel festum sancti iohannis et debent exire de domo quā tenuerunt: quia solent ante exitum de alia domo sibi puidere. **¶ Sic** certe noster exitus est propinquus et nescimus horam quando expellemur de hoc mundo. **¶ Et** ideo debemus facere congregationem ibi vbi nostra mansio erit et sic habitabimus in pace. **¶ Eccli. i.** Ciuitates inhabitabuntur per sensum prudentium. **¶ Sed** heu quia dicitur **Auce. xviij.** quod filij huius seculi prudentiores filij lucis in generatione sua sunt: quia illi faciunt isti non. **¶ Tertio** inducit nos ad nostri custodiam et tutelam: cum additur, vigilate in orationibus. **¶ Et** primo vult quod simus solliciti ad custodiā, et ideo dicit vigilate. **¶ Secundo** quod simus ornati ad pugnam, et ideo subdit in orationibus. **¶ Quanti** ergo ad primum notandū quod quando homo habet aduersarium nequissimū qui continue insidiatur ei sollicitus est multus et vigilat vt non inueniat ipsum dormientē. **¶ Sic** certe homo habet aduersarium crudelissimū qui insidiatur ei scilicet diabolū, et ideo non debet homo dormire in peccatis: sed esse in vigilia gratie: ne diabolus inueniat eum dormientem et occidat ipsum. **¶ Ita** dicitur, **i. Petri, v.** Sobrii estote et vigilate etc. **¶ Nota** figuram huius. **¶ Regū. iij.** de isobeth qui interpretatur vir confusio: qui dormiebat super stratum suum meridie et ostiaria domus id ē ratio purgans triticum separans granum a paleis id est bonum a malo obdormiuit: et ingressi sunt duo latrunculi, scilicet rechab qui interpretatur mollis pater: et banata qui venit graticus et interfecerunt eum. **¶ Et** ideo sicut vigilat homo ne auferantur

ei bona temporalia: sic multo magis debet vigilare ne auferantur ei bona spiritualia. **¶ Unde** **Apocaliph. xvi.** Beatus qui vigilat et custodiet vestimenta sua ne nudus ambulet. **¶ Secundo** monet quod simus armati ad pugnam spirituum lem. scilicet per arma orationum. vnde dicitur in orationibus. **¶ Nam** oratio est summus remediū contra bellum carnis. nec mirum quia oratio impetrat auxilium plurimū. caro est vna pessima rivalda que semper est contraria spiritui: sed anima est vna nobilis creatura: ideo tenent se sancti libent de parte sua. **¶ Marthei, xxvi.** Quare ne intratis in tentationem, non vt non tentemini: sed ne intratis per consensum. **¶ Aliquando** enim homo velit nolite turpia cogitat: sed tunc est ad ostium tentationis: intrat autem quando consentit: ideo oratio est auxilium, et ideo dicit dominus **Marthei xvij.** Hoc genus demoniorum non eijcitur nisi in oratione et ieiunio. **¶ Unde** ieiunio sanantur pestes corporis: sed oratione pestes mentis: et per eam etiam conceditur gratia qua peruenitur ad gloriam. **¶ Ad** quā deus nos perducat qui viuat et regnat etc.

¶ De ploratu tēperato habēdo. **Ser. III**

¶ Ad dicum plora su

¶ Plora mortuorum. **¶ Ecclēstici, xxiij.** Dixerunt philosophi stoici quod tristitia non debebat esse in homine sapiente. **¶ Et** ratio est sicut tullium in libro de tusculanis questionibus, quia tristitia et ira et generaliter omnis passio anime est quidā anime morbus: qui cumq; autem morbosus est sanus non est: et qui in anima sanus non est insipiens est. vnde insipientes insanos dicimus. ergo tristitia non est in homine sapiente. **¶ Sed** seripatetica philosophi dixerunt quod in homine sapiente potest esse tristitia et quecumq; alia passio sensitiui appetitus dū modo sit ratione moderata: quia tristitia et quecumq; alia passio non dicitur morbus vel perturbatio anime nisi quādo caret moderamine rationis. **¶ Et** hinc opinioni sacra scriptura conuincens imoderatam tristitiam prohibet et moderatam concedit. **¶ Unde** de immoderata tristitia que perturbat animum et rationem absorbet. dicitur **Prover. xij.** quod non contristabit iustum quicquid ei acciderit. et **Ecclēstici, xxx.** Tristitias longe expelle a te. **¶ Moderatam** autem tristitiam concedit sacra scriptura specialiter de

¶ Sermonū funebriū

potius assumendū est de illa modiciū q̄ mal-
tum. vnde de medicina forti & multū euas-
ciatūa dicit medicus q̄ melius est intra
sustinere q̄ exquisite euacuare id est meli-
de ea dare min⁹ q̄ plus. **I**gitur quia tristitia
ex suo excessu est lesiua & anime & corpo-
ris. scilicet si sit nimia. ideo etiam si sit necessa-
rium contristari & plorare sicut est de mor-
tuotamen pot⁹ contristādū & plorādū ē mo-
diciū q̄ multū. **E**t ideo dicit. i. Petri. i. Mo-
dicum nunc si oportet contristari. **O**n quis
bus quidem verbis duo facit.

Quia scz primo ostendit q̄ tristitia est nes-
cessaria: cum dicit. oportet contristari.

Secundo q̄ debet esse temperata: cū sub-
ditur. modici nunc.

Circa primū attendendū est q̄ in vita ista
oportet hominem contristari propter duo.

Primo propter necessitatē esse. quia impos-
sibile est q̄ in vita ista nō euentiant homini
tristabilia id est que animo suo inierunt tri-
stificiam. Nam sicut dicit Valerius maxim⁹

Nemo est tante felicitatis q̄ dentes malis
gnitatis scz fortune euadere possit. **E**t boe-
tius dicit q̄ nemo est tam compositē felici-
tatis qui non ex parte aliqua cum status
sui conditione rixetur. quia semper inuenit
aliquid qd animo suo siue appetitui repu-
gnat. & hoc tristificiam infert. Permittit enī
deus multa tristitia euenire & malis homini-
bus & bonis. **M**alis quidē ad eorum corre-
ctionem. vnde si non eueniret aliquid triste
in vita sua homini peccanti: esset signū tri-
sticie & damnationis eterne. & ideo dicitur

Eccli. v. Ne dixeris peccauit: & quid accidit
mihi triste. altissim⁹ cū est patiens reddi-
tor. **B**onis vero hominib⁹ permittit deus
tristitia euenire. etiā que nō meruerūt ad eo-
rum probationē. & ideo dicitur. i. Petri. ij.

Hec est gratia. si propter dei conscientiam
sustinet quis tristitias patiens iniuste. **A**n-
de qui sic paritur. non debet propterea se re-
putare a deo derelictum: sed sperare potius
ex hoc certitudinem finalis salutis. **A**nde
ps. postq̄ dixerat. Quare oblitus es mei: &
quare contristatus incedo &c. finaliter con-
cludit seipsum confortando. Quare tristis
es anima mea & quare conturbas me: spe-
ra in deo quoniā adhuc confitebor illi salu-
tare vultus mei & deus me⁹. **S**ecundo oportet
contristari hominē propter tristicie effi-
ciam. omnis enī tristitia de aliquo malo
fugiendo est efficax & utilis ad aliqd bonū.

Est autē aliquid malū quod est fugiendū
propter seipsum: propter contrarietate quā
habet ad bonum sicut peccatum. & ideo tris-
ticia de peccato utilis est ad hoc q̄ homo
fugiat peccatum. **F**ugiendum est ergo pec-
catum & ratio⁹ sue malicie: quia de se ma-
lum est: & etiam quia contristatus est. **A**n-
de inquantū tristitia talis inducat ad fugā
peccati. patet q̄ utilis est. **A**nde apostolus
ij. Corinth. vij. **B**andeo. non quia contris-
tati estis: sed quia contristati estis ad peni-
tentiam. **A**liquid vero est fugiendum. non
quia sit sū se malum: sed quia occasio ma-
li vel quia ei homo nimis inheret p̄ amor-
rem: vel quia ex hoc precipitatur in aliqd
malum. sicut patet in bonis temporalibus

Ande tristitia de bonis temporalibus pos-
est esse utilis. sicut dicitur **E**cclias. vij.

Melius est ire ad domū luctus q̄ ad do-
mum conuiuij &c. **S**ecundo ostenditur
primo in auctoritate inducta q̄ tristitia de-
bet esse temperata: cū dicit. modici scz mo-
dica sit tristitia. **S**ecundo quoad tēporis
breuitatem vt non multo tempore perseues-
remus in ea. & ideo dicit nunc qd sonat bre-
uitatem presentis temporis. & hoc vt possi-
mus sine lesione tolerare. **Q**uia sicut dicit
Aullius. **O**mnia breuia tolerabilia esse de-
bent etiā si magna sint. **E**t hinc est q̄ etiam
deus dat nobis ad patiendum in vita ista
passionem breuiē & modicam pro qua post
ea in futura vita reddet nobis gloriam eter-
nam & magnam. i. Petri. v. **C**ocauit nos
in eternam gloriam suam in christo iesu mo-
dicum passos. **V**ult enim vt hic in sustinen-
do tristitiam laboremus modici vt postea
requiescam⁹ multus. sū illud **E**cclias. li.

Modicus laboravi & inueni mihi multam
requiem. **E**t ideo modiciū est tempus tristi-
cie: quā oportet sustinere. **A**pocalips. vi. **D**i-
ctum est illis vt sustinerent tempus adhuc
modicum. **A**nde pro tristitia breui quam
nunc sustinemus ineffabilem leticiam red-
det nobis dñs. sū illud **I**ob. xvi. **V**os quia
dem nūc tristitia habetis. iterū autē vide-
bo vos & gaudebit cor vestrum. **D**

Tertio in themate as-
supto specificat tristicie matia: qz sup mortuū.
Notādū q̄ mortuū pot⁹ esse hō dupliciter
Nam aliqd mortū corporalē. et super ras-
lem mortuū plorandum ē modicius. tamen
quia plorat⁹ talis nihil valet nec prodest illi

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

¶ **S**ermonū funebriū

tūc quia si multus esset noceret ipsi plorāti
Et ideo dicit **E**ccli. xxxviiij. **N**e dederis in
 tristitia cor tuum: sed repelle eam a te, et post
 subditur. **E**t hinc nihil pderis. s. defuncto:
 et teipm pessimabis. s. ex nimia tristitia et
 ploratu. **A**lij hō moriunt spūaliter scz mor
 te peccati. **I**stis est maxime compatienduz
 quia dira peccatoꝝ vulnera patiunt qbus
 nos compari debem: et ideo de ytroq; mō
 dī. **E**ccli. xxxviiij. **N**il in mortuū scz corpo
 re pduc lachrymas scz tempatas et de mor
 tuo supple in peccato quasi dira passus inci
 pe plorare. **R**alis em̄ ploratus est cōpassio
 nis et est merito: ius plorāti ppter charita
 tem: et est utilis tali mortuo: quia aliquādo
 ppter tales lachrymas resuscitat a pctō.
Unde dictū fuit matri beati augustini que
 plorabat pditionem filij sui augustini: sicut
 matres cōsueverunt flere corporea funera
 filioꝝ. **I**mpossibile est vt filius istarum la
 chrymarū pereat. **U**nde in figurā hui⁹ do
 minus lachrymando lazari mortuū susci
 tauit. **E**t ideo lachrymis et ppijs et alienis
 resuscitat homo a morte pcti ad vitā gra
 tie p quas puenit ad vitam glorie eterne.
Ad quam nos pducatur deus etc.

De steru propter considerationes nostris.
Sermo III

In mortuuz pduc

lachrymas: et quasi dira passus
 incipe plorare. **E**ccli. xxxviiij. **T**ri
 plici de causa lz homini plorare et dolere de
 aliquo defuncto. **P**rimo est cōpassione ipsi⁹
 defuncti: puta si sit male mortu⁹: et speciali
 ter quoad aiām: vt cū certitudinalit appa
 reret vel saltē visibiliter q sit mortu⁹ in pctō
 vel infidelitatis vel vsure vel impenitentie
 vel desperationis. **E**t ista for; de causa da
 tid plantū fecit sup morte saul. **S**ecunda
 causa potest esse ex cōpassione pximi scz
 compatiēdo viuū qui ex morte alicui⁹ dā
 na consequunt. **S**icut legi⁹ de beato **A**m
 broso episcopo. q flebat amarissime quan
 do audiebat de morte alicuius sancti sacer
 dotis: vt quia se pcellerat et in hoc compa
 tiebatur sibiphi: vel q; difficile erat hmoi i
 uenire. et in hoc respiciebat damnū pximo
 rum. **T**ertia causa potest esse ex cōpassione
 sui scz ppter damnū quod ipse cōsequitur.
 ex alicuius morte: et de hoc specialiter expo
 ni possunt verba pposita q dicit. **I**n mor
 tuū pduc lachrymas etc. **I**n quibus q;

dem verbis tangitur duplex ratio plorādī
 de aliquo mortuo.

Et prima quidē sumit ex bonis que hos
 mo inde pdit: et hac ratione dicit, in mortu
 um produclachrymas.

Secūda vero sumit ex malis que inde
 incurrit: et hac ratione dicit, et quasi dira
 passus incipit plorare.

Circa primū attenden

dum est q lz vnicuiq; homini dolere et plo
 rare de damno suo sicut et de damno alteri
 us: quia pcepit q homo diligat pximū sicut
 seipm: et ideo dolere potest homo de dā
 no suo: nō solū ex amore naturali: puta si sit
 damnū corpale et contra bonum nature et
 quādo ille mortuus est a quo corporealiter
 sustentabatur et iuuabatur in necessitatib⁹ suis
 is: sicut habet **A**ctuū. ix. de **A**bita q erat
 plena opib⁹ bonis et elemosinis quas faci
 ebat. **E**t factū est vt infirmata moreret. **E**t
 cum aduenisset petrus: circūsteterunt eum
 omis vidue stentes et ostēdentes ei tunicas
 et vestes quas faciebat illis dorcas. **E**t pe
 trus ponēs genua sua orauit. et cōuersus
 ad corpus dixit. **A**bita surge. **E**t illa apuit
 oculos et viso petro resedit. et cum vocasset
 petrus sanctos et viduas assignauit eā vi
 uā. **S** multo magis potest etiā homo dolo
 re de morte alicui⁹ amore spūali: vt si mor
 tuus sit ille cuius doctrina vel consilio foue
 batur in seruitio dei. vnde **T**hreno. i. **I**dcir
 co ego plorās et oculus meus deducēs aq̄s
 quia longe factus est a me cōsolator: cōuer
 tens aiām meā. **E**ccli. xxij. **S**uper mortuū
 plora. defecit em̄ lux eius. i. doctrina vel cō
 silium quo te illuminabat et dirigebat. **E**t
 ideo talia damna patiētib⁹ dī. **V**iere. ix.
Deducant oculi nostri lachrymas: et palpe
 bre nostre defluant aquis: q; vox lamenta
 tionis audita est. **I**n quibus quidē verbis
 tangitur triplex tristitie effectus.

Primus est ex dolore incipiente. s. qñ in
 cipit lachryme apparere: et qñ ad hoc di
 cit. deducēt oculi nostri lachrymas.

Secundus sequit ex dolore crescente vt
 qñ incipit lachryme abūdānter ab oculis
 fluere. et quātum ad hoc subditur. et palpe
 bre nostre defluant aquis

Tertius est ex dolore vehementer affigē
 te vt quādo voce lamentationis clamatur
 et quātum ad hoc addit. q; vox lamenta
 tionis audita est.

Sermonū funebrū

Circa primū attendendū est q̄ lachrymarū ductio aliquādo videt̄ p̄desse etiā ad mitigandū dolorē. Cuius ratio duplex est. Prima quidē est q̄ omne necessariū interius clausum magis affigit; q̄ magis multiplicatur int̄tio anime circa ip̄m: si quādo ad exteriora diffundit tunc int̄tio anime ad exteriora quodāmodo disgregat̄: r̄ sic interior: dolor minuit̄, et p̄pter hoc q̄n̄ hoies qui sunt in tristitijs exterioris suā tristitiam manifestant fletu aut gemitu vel etiaz h̄bo mitigať tristitia. Secūda q̄: semp̄ opatio conueniēs homini s̄m̄ dispositionē in qua est: est sibi delectabilis. Fletus aut̄ et gemitus sunt quedā opationes cōuenientes tristato vel dolore n̄i. r̄ ideo efficiunt̄ ei delectabiles. Cum igit̄ delectatio aliquā r̄ mitiget tristitia vel dolorē sequit̄ q̄ p̄ fletū et gemitum tristitia mitiget̄. Et ideo b̄tus Augu. dicit in lib. iij. cōf. q̄ q̄n̄ dolebat̄ de morte amicū in solo gemitu r̄ lachrymis erat ei a liquidula requies. ynde ps. Fuerūt mihi lachryme mee panes. **S**ecūdus effectus ē qui sequit̄ ex dolore crescere. s. cū effluit ab undāter ab oculis aqua lachrymarum; et iō dicitur in auctoritate adducta, palpebre no stre r̄c. Sed mirandū est q̄ aliqui sunt qui abundāt lachrymis pro damnis temporibus dolentes vel p̄ morte amicis: qui tamen pro damno et morte anime sue sez pro peccatis suis lachrymas habere nō possunt. r̄ talem dicit beatus Augustinus culpabiliter esse dammandū. Sed hoc intellegendum est quādo defectus lachrymarū exterior: puenit ex defectu interioris doloris sez quia plus dolet de morte amici q̄ d̄ peccato suo. Sed interdū defectus lachrymarum exteriorum puenit ex nimio dolore qui p̄pter calorem excitatus defecit. Interdum vero puenit ex eo q̄ homo se cōtinet vt postea coram deo amplius doleat et lugeat. Interdum ergo puenit ex duritia complexionis: quia dolor de morte amici ē dolor magis sensibilis: r̄ ideo magis p̄pinquus ad resolutionem corporis. Sed quādo est dolor interior: magnus de peccato r̄ exterioris fluere facit abundātijs lachrymarum sicut fuit in Magdalena. tunc valz ad abluionem peccatorū. et sicut etiā ps. se habuisse dicit in ps. Exitus aquarum deduxerunt oculū meū: quia non custodierūt legem tuam. et sequitur. pax multa diligentibus legem tuam r̄c. Tertius effectus est qui p̄

cedit ex dolore vehemēter affligētē: vt quādo prumpit in vocem lamētationis: r̄ iō dicitur in auctoritate adducta. vox lamētationis audita est. Nam vbi magni dolores ibi magni clamores. et ideo p̄re dolores flet lachrymarum aliquādo magnis vocibus clamantium. s̄m̄ illud Hieremie. xxxi. Vox in excelsis audita est lamentationis luctus et fletus. Sed si facit homo tale lamentuz de corporali morte amici: multo magis deberet facere lamentuz penitētie de morte anime sue spirituali. Et deberet homo lamētari propter amissionē gratie cum qua etiam perdit omnes virtutes et omnia merita p̄cedentia. et deberet flere propter reatum gehenne: et deberet plangere propter p̄uationem celestis glorie quam scilicet meruit ex peccato. **B**

Secundo in themate

assumpto ponitur ratio fletū de morte alicuius propter mala que inde homo incurrit: quia quādoq̄ ex morte alicuius hominū patitur dira mala. et ideo subditur: quasi dira scilicet mala seu omnia passus incipit plorare. Et sic prima ratio tristitie fuit propter bonum amissum. sed ista secūda est propter malum commissum. Sed queritur a sapientibus quid magis sit causa tristitie an bonum amissum an malum commissum. Et respondetur q̄ sicut obiectum delectationis est bonum: ita obiectum tristitie est maluz: et in motibus appetitiuis delectatio se habet per modum persecutionis et accessus: sed tristitia per modum fuge et recessus. Sic ergo delectatō per prius respicit bonū adeptum quasi propriū obiectum: ita tristitia respicit malum commissū. Unde eodem modo quo obiectū est causa passionis: magis proprie ē causa tristitie vel doloris malum commissum q̄ bonū amissum: s̄ vt r̄ctuz sit causa tristitie. Et si contingat q̄ bonū amissum sit maius q̄ malum commissum: erit maior tristitia de bono amisso q̄ d̄ malo commissio. Sicut s̄m̄ chrysostrōmū. tristitius erit reprobis audire i die iudicij. Discedite a me maledicti: quod pertinet ad amissionem boni sez ad p̄uationes eterne beatitudinis: q̄ audire. Ite in ignē eternū quod pertinet ad cōmissionē mali. vt troq̄ tamen quasi dira mala passi incipient plorare sez ploratu eterno: quia nō habebunt spem euadendi: nec fiet eis ista dulcis allos

Ratio que fiet electis. scilicet venite benedicti
 et c. quia tunc erit manifesta cognitio siue
 discretio bonorum a malis et habebunt vitam
 consummationem. i. crudeliter finem senten-
 tiarum penam eternam. et hoc est quod dicitur
 Sapientie. iij. Non habebunt spem nec in
 die agnitionis allocutione. Nationes enim
 inique dire sunt consummationis. Unde tunc
 incipient plorare ploratu maximo propter mi-
 serias ad quas ibunt damnationis eterne.
 De quo ploratu dicitur Jacobi. v. Plorate vultu-
 lantes in miseris vestris que supervenient
 vobis. In quibus quidem verbis innuitur
 triplicem conditionem pene damnandorum
 in die iudicii. Prima quidem est: quia erit
 fluctuosa. et ideo dicitur plorate. scilicet corde propter
 penam anime interioriter: et vultu. scilicet voce
 propter penam corporis exterioriter. Mattheus
 secundo. Vox in rama id est in excelsis audi-
 ta est ploratus et vultus multus. Secunda
 quia erit calamitosa: quia in miseris. scilicet
 propter privationem omnis boni et propter affli-
 ctionem omnis maliterum enim in genere
 privati omni bono scilicet superio. i. superna et
 eterna beatitudine de qua nunquam spem ha-
 bebunt. Item bono interno scilicet gratias dei pro
 quibus habebunt vermes vitioz corrodentes.
 Item bono externo. i. exterioribus bonis
 temporalibus de quibus nullum refrigerium aut auxili-
 um poterunt habere. Item habebunt miseri-
 afflictionem omnis mali. Quia est triplex
 malum homines affligens scilicet corporale: ima-
 ginabile: et intellectuale: et ipsi affligentur
 corporaliter imaginabiliter et intellectu-
 liter. Corporaliter quidem: quia post resur-
 rectionem habebunt corpora quibus affli-
 gentur sicut quibus corporis sensus horribiliter
 Primo in visum: quia in tenebris erunt et lumen
 solis aut lune vel stellarum nunquam videbunt
 et dato quod aliquid viderent non viderent nisi
 si horrenda scilicet penas suas et corpora defor-
 mia et fantasias demonum. Item in audi-
 tu nihil audiendos: nisi aut solum propter
 ignem feculentum et fumosum. vel si non sit
 ibi sicut quantum ad lachrymarum effusio-
 nem et resolutionem: tamen tamen quantum
 ad capitis perturbationem: aut stridorem
 dentium propter frigus: aut blasphemias
 dei et sanctorum pro furoribus: quia videbuntur
 tur quasi velle corrodere linguas suas deum
 et sanctos blasphemantes. Item in odora-
 tu: quia de cadaveribus eorum ascen-

d et fetor. tum quia quidam in nauseam ha-
 bebunt de seipsis et de alijs. Item in gustu
 quia erunt in continua fame et siti. sicut pa-
 ter de diuine epulone. Tunc decimo sexto. Quod
 guttam aque super linguam petiunt: recor-
 dabuntur forte delectationis quas habue-
 runt in cibis et potibus: et multum eas ad
 refrigerium pene habere desiderabunt: sed
 non poterunt. Item in tactu contrarietate
 frigoris et caloris: quia transibit ab aquis
 nimium ad calorem nimium. Secundo affli-
 gentur imaginabiliter. Malum enim ima-
 ginabile est quod apprehenditur auribus
 sensibus interioribus. scilicet memoria imagi-
 nativa et estimativa. Ipsi enim affligentur
 ex memoria scilicet preteritorum vel delecta-
 tionum et gaudiorum que habuerunt: et tunc
 videbunt se privatos et esse sibi in penam.
 Item quoad imaginationem et sensum ma-
 loz presentium que habebunt actualiter.
 Item quantum ad estimationem malozum
 futuroz: quia sunt in eis semper mansuri
 et nunquam exiituri: nec imaginant vel vident
 aliquid unde estimare possint aliquod rem-
 edium. Tertio affligentur mentaliter si-
 ue intellectualiter triplici ratione. Primo
 ratione vermis: quia in mente eorum sunt
 multi vermes: tot enim sunt vermes quot ha-
 buere peccata mortalia: quozum remedium
 durissime corrodunt eos. unde Esayes sexta
 gesimo sexto. Vermis eorum non morietur.
 Secundo ratione criminis: quia sunt
 in eis tria que sunt peccata et sunt pene scilicet
 licet odium invidia et ira: quia ista peccata
 habent penam in seipsis. Habent autem
 damnati summum odium inter se et ad de-
 um et ad sanctos: immo etiam patres ad
 filios et conuersos. Cruciantur etiam in-
 vidia quam habent ad beatos videntes
 eos esse in gloria inestimabili. Cruciantur
 etiam de ira quam habent contra deum et
 sanctos et etiam ad seipsos. Tertio ratio-
 ne cognitionis. scilicet intellectus: quia cog-
 noscunt quanta bona amiserunt et mala
 que patiuntur. Et pene tanto sunt maiores
 quanto magis a patribus eas cognoscun-
 tur: eo quod ignorantia multum minuit de pena.
 et licet sint obscurati corporaliter: tamen ad
 maiorem penam suam habet lumen intellectus
 quo plene penas suas et damna cognoscunt.
 et maxime affliguntur videndo et considerando
 se detineri et pati a vilioribus creaturis. scilicet

¶ Sermonū funebriū

animā ab igne corpore et tūc accidet cuti
libet damnato quod dicit Job. x. Nō leuabo
caput saturatus afflictione et miseria. Ter
tia conditio pene illorū erit: qz erit improui
sa. Unde dicit in auctoritate adducta, q sup
uenient vobis scz ex improuiso. Esa. xlvij.
Veniet sup te repente miseria quas nescis.
Sapi. xix. Impijs vsqz in nouissimus sine
mīa ira supuenit. i. Thessal. v. Cū dixerint
pax et securitas tūc repētinus eis supuēiet
interi⁹. S; iustis qui deū tanq̄ patrē suū
honorauerūt supueniet illud qd pmittitur
Ecli. ij. Honorā inquit patrē tuū vt sup
ueniat tibi benedictio a deo. Silla qua iusti
honorabunt benedicti qñ dicit eis illō mar.
Venite bñdicti patris mei possidete patra
tū vobis regnū. Ad quod nos pducatur.
¶ De patientia habenda in hoc mundo.

Sermo • V

¶ Patientia vobis ne

Pecessaria est vt voluntatē dei fa
cientes repositis re promissio
nem. Debe. x. Quātiqz medicus pmit
teret salutē infirmo: nō tamen daret ei nec
sanaret: nisi reciperet et patiēter portaret
medicinā etiā asperam: et penosa q illi face
re vellet. Sic deus lz pmittat salutē eternā
hoībus: quia vult oēs homines saluos fieri:
non tñ saluat eos qui mala pñtia: q ad pur
gationem et correptionē peccatorū nostrorū
vel ad meliorationē nostrā vult nos in vi
ta ista pati: nō patienter ferūt: siue sint ma
la egritudinū quas patimur in corpib⁹ nō
stris: siue sint mortes hoīm quas patimur
in nostris cōiunctis: siue sint damna rerū
que patimur in diuersis infortunijs. Et iō
si assequi volumus re promissiones salutis
scz vite eterne, de qua dicit Job. ij. Nec ē re
promissio quam ipse pollicitus est nobis vi
tam eternā, opz nos in aduersis hnt⁹ mū
di habere patientiā, et hoc est quod dicit i
verbis propofitis. Patientia vobis ne
cessaria est etc. ¶ In quibus quidem ver
bis tria facit.

¶ Quia pmo inducit ad pñtia habitū: cū
dicit patientia vobis necessaria est.

¶ Secōdo ad eius meritū: cū subdit. vt vo
luntatē dei faciētes, s; p patientiam.

¶ Tertio ad ipsius premiū: cū addit. repositis
re promissionem.

¶ Circa primū notādum

est q̄ sicut nauis indiget gubernaculo: et si
cut vita corporalis indiget cibo: et qui bel
lat indiget armature munimento, ita ho
mo p mare huius seculi nauigās in decur
lu phris vite positus et vndiqz aduersis im
pugnatus: indiget patientie habitū: et tūc
¶ Nā pmo patientia hoīs est sicut gubernacu
lum nauis, vnde sicut nauis sine guberna
culo ventis et turbibus agitatur et tandem
tempestate compulsa frangitur ad rupes vel
ad scopulos: sic cor impatiētis tribulationū
ventis et psecutionū turbibus a stabilitate
sua euellit et ad iracundiā et odiū vel des
perationem deductū pducit. Sed eōrario
sicut dicit Prover. xiiij. qui patiens est multa
gubernat patientia. Item in huius vite de
cursu ad modū afini cardus pigitius pa
scitur: in aquis amaris tribulationum vi
uit vt piscis: et ad modū ciconie deuorat p
pentes venenosos et ei nō nocent, quia scz
patiētes viri venenosos hōīs et cōtumelios
et detractionib⁹ nō moriunt sed pascuntur
et sunt vt viti qui hōīb⁹ inspingunt et re
lapides increpationes in panē eis conuer
tunt: et vt salamadā viuit in igne tribula
tionis. Item homo patiēs vincit et tūm
phat de hostibus sine ictu et repulsionē:
quia nō leuaret vniā festucā ad eos feriens
dos. et ideo bene dicit puerbium, q̄ vincit
qui patitur, et si vis vincere discē pati: quia
vere patiēs a toto mūdo vinci non potest.
¶ Seneca. Facilius est gentē vnam q̄ homi
nem vniū vincere. Sed ista patientia robo
ratur in nobis ex spe eterne et inuisibilis p
mij quod expectamus: et ex gratia spūs sancti
eti a quo iunamur, et hoc dicit apostol⁹ Ro
ma. x. Quod nō videmus speramus et per
patientiā expectamus: sed et spūs adiuvat
infirmitatē nostrā. ¶ In quibus qdē hōīs
describunt tria q̄ faciūt nos in vita ista pa
tienter ferre aduersa.

¶ Et primū est meritū fidei: quia credi
mus quod non videmus.

¶ Secundum est desiderium premiū: quod
scilicet speramus et per patientiam expec
tamus habere.

¶ Tertium est auxiliū dei: qz spūs scz sanct⁹
adiuvat infirmitatē nostrā.

¶ Circa primū attendendū qz fides ē per
quam homo assentit credere ea que sūt sus
pra rationem: et ppter hoc fides est merito
ria: quia fides non habet meritū vbi hu
mana ratio prebet experientum. Unde

dicit **I**ndorus q̄ fides est qua veraciter credimus q̄ nunq̄ videre valem⁹, ⁊ ideo fides est fundamentū christiane religionis. **U**nd̄ opera indeoz ⁊ paganoz nō sunt beatitudinis meritoria neq̄ alicui⁹ boni diuini, quia, vt dicit **Deb. xi.** Sine fide impossibile ē placere deo. ideo dicit **Augustin⁹** super **Job.** q̄ sicut i radice arboris nulla apparet proz, sicut species pulchritudinis ⁊ decoris: ⁊ tamē quicqd̄ est in arboze pulchritudinis ⁊ decoris ex illa procedit. Sic ex fidei humilitate quicqd̄ est meriti quicquid ē vere beatitudinis sicut susceptura pcedit dūmodo sit fides vira scz cū gratia ⁊ operib⁹. **U**nde **Job. xx.** **B**eati qui nō vident ⁊ crediderūt. **E**t dicitur beati. s. futuri: qz per talē fidē merentur eternā beatitudinē. **T**ali ergo fidei merito ⁊ virtute roborati vincunt per patientiam omni⁹ mūdi aduersa: inq̄tum ex fide cognoscunt. qz nō sunt condigne passionē huius tēporis ad futurā gloriā. vt dī **Rom. viii.** **U**nde. **ij.** **Cor. iiii.** **I**d qd̄ in p̄senti momentaneū est ⁊ leue tribulationis nostre: supra modū in sublimitate eternū glorie pondus operat̄ in nobis: nō contēplantib⁹ nobis q̄ vident: sed q̄ nō vident. que em̄ vident tēporalia sunt: que autem nō vident eterna. **S**ecūdo roborat nos ad patienter tolerādū aduersa p̄p̄t premiū qd̄ speram⁹ ⁊ expectam⁹ per patientiā habere. **U**nde si volumus ad istud premiū per patientiā venire: oportet qz sperem⁹. i. spem nostrā ponamus non in mundo sed in deo. **S**olet em̄ dici de aliquo qui multū cōfidit de eo qui nūq̄ fuit amicus⁹ fidelis. iste est stult⁹ qui cōfidit i isto. **I**ta certe multi sperant ⁊ habent spem in bonis mundi q̄ nunq̄ fecerunt fidelitatē sed semp̄ deficiunt in necessitate sicut arcus de sambuco. ps̄. **E**cce homo qui non posuit deū adiutorē ⁊ c. iste talis stult⁹ est. **U**nde **1. Tim. vi.** **D**iuitib⁹ hui⁹ seculi p̄cipe non subltine sapere: nec sperare in incerto diuitiarum: sed in deo viuo qui prestat nobis abunde ad fruendū. **S**ed illi qui sperāt in illis q̄ non vident scz bonis supernis nō sunt decepti: qz iuuāt in necessitate ⁊ sunt eterna. **E**ccl. ij. **N**ullus sperauit in dño ⁊ confusus est. ps̄. **S**pera in dño ⁊ fac boni. ⁊ in ha. ter. ⁊ pa. in di. eius. **E**t sequitur in auctoritate apostoli adducta: per patientiā expectam⁹. **A**liquādo contingit qz aliquis habet bladū seminātū in terra vel vineā bene cultam: ⁊ contingit qz venit ad aliquā necessitatem

⁊ non vult sustinere: ⁊ ideo vendit bladum in herba vel vinū in agresta. id est vnus in m̄ maturis ⁊ acetosis seu viridibus: ⁊ tunc nihil capit in fine. **S**z alij aliquando sustinent paupertatē ⁊ expectant maturitatē segetis ⁊ tunc habet fructū. **I**ta est spiritualiter: qz alij habent bladū seminātū vel vineā in paradiso per spem ⁊ bona opera: ⁊ gaudiū paradisi talibus est in herba. **S**ed quando venit vna tribulatio vel vna tēstatio statim p̄pter suam leccacitatē complendā vendit bladum pro vno modico peccato vel assensu vel delectatione. **S**ed alij qui foriter restant ⁊ sustinent in patientia in maturitate colligent fructū scz eternū. **I**aco. v. **P**atientes estote fratres vsqz ad aduentū dñi. **E**cce agricola expectat preciosum fructū terre patienter ferens donec accipiat tempore vni ⁊ serotinū. **T**ertiu⁹ qd̄ facit nos patienter ferre aduersa est auxiliū spiritus sancti. ⁊ ideo subditur in auctoritate inducta: sed spiritus adiu. infir. **I**ta em̄ est de anima sicur de gallo super campanile. quia mouetur ad omnē ventum: quia non est firmiter fixatus. **I**ta certe anima que est sine gratia spiritus sancti est instabilis. quia mouetur tentationi. vnd̄ ē sicut homo qui ē in ianua is mortis: qui nō potest resistere morbo: qz natura nimis debilitata ē in ipso: ⁊ oportet eum voluere de lecto in lectum. **I**ta certe est anima sine spiritus sancti gratia. quia nō potest resistere morbo peccati: sed per peccatus debilitatur ⁊ voluit de lecto in lectū. vt de peccato cogitationis in delectationē: ⁊ delectatio in consensum: ⁊ inde in operationē: ⁊ inde in consuetudinē: si spiritus sanctus per gratiam suam dat anime vigoriē resistendi peccatis: nec potest ibi diabolus aliquid accipere. quia bannitus est. scz nec oculum ad male videndum: nec os ad male loquendū: nec manū ad male operandū: nec cor ad male appetendū. **U**nde **Eph. iij.** **D**et vobis s̄m diuitias glorie sue virtute corroboreari in interiori homine per spiritū eius. **N**ota qz bene indignū adiuuari. quia caro concupiscit aduersus spiritū ⁊ spiritus aduersus carnē. vnde si faciamus mala spiritus non vult: si bona caro repugnat. **S**ed vnde ista contrarietas in vno homine reperitur? **R**esponso. caro ē natione terrestris ⁊ delectatio generatur: spiritus autē celestis quia a deo corpo: i infunditur: ⁊ quilibz habit ad suam naturam. vnde caro trahit ad delecta

Sermonū funebriū

tionem inferiores. sed ad auaritiam superbiā gulam et ad carnis illecebras multus facit bonum tractum et grossum, sed spūs trahit ad superiores. unde Roma. viij. Qui enim sū carnem sunt ea que carnis sunt sapiunt qui vero sū spiritus ea q̄ sunt spūs sentiūt. et ideo q̄cūq; spūs dei agūt hī sūt filij dei. **B**

Secundo in themate

assumpto inducimur ad patientie merituz eum subdit. vt voluntate dei facientes. In hoc enī voluntate dei facimus. q̄ patienter toleramus aduersa, nō quia deus delectet in afflictionib⁹ nostris. sed in merito et fructu patientie nostre. sicut pater ponit filius in manu chirurgici ad incidendū vel incidendum vt sanet eum. Vel sicut pater nobilis mittit filiū ad rocamētuz ad ictus vt discat vincere et honore. Tunc ergo sū voluntatem dei patimur. quādo in his que patimur patientiā habemus. vt ex ipsa patientia profectum consequamur. et ideo dicit prima Petri. iij. Qui patiunt sū voluntatem dei fideli creatori commendant animas suas i beneficiis. In quibus quidem verbis traditur forma patientie merito et pfecte in tribus. Prīmū est vt patiat innocenter. id est vt nō committat peccatū vnde pati nereatur. Nam sicut dicit beatus dionysius. puniri nō est malum. sed fieri pena dignum. Unde. i. Petri. iij. Nemo vestruz patiatur quasi homicida aut fur aut maleficus aut alienoz appetitor. Et istud ē pati sū voluntate dei. id est vt homo sine culpa sua patiat. Et si tu dicas. voluntas dei iusta est et pia. velle autē pati aliquid sine culpa neq; iustum videtur neq; piū. vnde si deus non vult mortē peccatoris. multo minus mortem innocētis. Responsio. Dicēdū q̄ neq; est contra iusticiā dei neq; p̄ra pietatem eius. quia ipse velit q̄ innocēs patienter ferat penam illatā sibi sine culpa. vt ex ipsa patientia coronet et glorificetur. Nam temporalia et corporalia bona sunt quidem aliqua bona hominis. sed tamen parua. bona autem spiritualia sunt magis bona. Nō est ergo crudele vel contra pietatē aut iusticiam q̄ deus velit innocentes et virtuosos q̄ ros pati detrimentū in bonis corporalibus vel temporalibus vt dentur eis bona spūalia que sunt maiora. immo pertinet ad diuinā iusticiā vt virtuosis det spūalia bona. et de temporalibus bonis vel malis

tm det eis q̄tum sufficit ad virtutē. et ideo beatus dionysius dicit. viij. ca. de diu. no. q̄ diuine iusticie est nō emollire optimoz fortitudinem materialū donationibus. Et q̄ dicit nō vult mortē peccatoris intelligit de morte spūali peccati quas de⁹ non vult. Patet ergo q̄ pati sū voluntatem dei est patienter ferre penam sine culpa illatam. Et ideo dicit. i. Pe. iij. Melius est enī beneficiis: si velit voluntas dei pati q̄ malefacientes. Et exponit q̄ melius est: quia maioris pfectionis et commodi. Augustinus. Perfectio christianitatis est bona facere et mala pati. Et sequit. si velit voluntas dei. scz sine culpa nos pati. in quo inuit q̄ ex voluntate beneplaciti dei est sic pati. **S**ecundo in auctoritate inducta tradit forma merito et pfecte patientie q̄tum ad hoc q̄ homo patiatur salubriter. et hoc est quādo hī qui patiūtur fideli creatori commendāt animas suas. Obi norandū q̄ ille qui vult res commendare vel depositare apud aliquem ynā rem multū sibi charā. multū confuicit respicere ad qualitatē persone cui recōmendat. pura q̄ sit persona fidelis et q̄ sit amicus et q̄ restituat sibi quādo voluerit. S; nulla res est quāz homo debet habere ita charā sicut animā suam. quia plus debet habere eam charam q̄ totum mundū. Quid enim proficit homo si lucrēt vniuersum mundū. se autem ipm perdat et detrimentū sui faciat? Luce. ix. Unde multū debent homines respicere q̄ nō cōmendent animas suas persone infidelē et qui non sit amicus sicut dicitur bolus est: qui stulti quidā peccatores recōmendant se: sed debēt eas recōmendare deo quia est fidelis scz in promissis. Isti mercatores qui recipiūt pecuniam sibi commēdatam vel locatam ad cōmune commodū vel incommodū siue ad lucrum et damnum et promittunt respicere de parte lucri contingente. si sint persone fideles dprime seruānt promissum et bene respondent. Et sic christus filius dei hīs qui commendant ei animas suas et volunt tenere eoz eo ad dānum. scilicet patiente in mūdo isto sicut ipse passus est innocenter: in alia vita fideliter respondebit de lucro suo faciēdo eos participes glorie sue. ps. Fidelis domin⁹ in omnibus verbis suis. vnde bene seruat qd̄ promissit. Job. xviij. Volo vt vbi sum ego: et illi sint meū: vt videant claritatē meam. Ipse etiam deus est amicus: quia creator est qui

Abil odit eoz que fecit. et ideo secure debet homo in manib' suis ponere et comendare animam suam, quia no solum custodiet eam illam: sed etia meliorabit et perficiet eam. Et propterea dicebat ps. In man' tuas comendo te. unde anima qu' redemit de manu diaboli tam charo precio, scz sanguinis sui quado venerit ad manus suas optime tractabit et conseruabit. Sap. iij. Iusto:um anime in manu dei sunt etc. Tertio ostenditur modus perfecte patientie. vt patitur homo amice: altera d' e vt ei a quo patitur non reddat malū pro malo vt inimico: sed potius benefaciat ei vt amico. Et ideo sequitur in auctoritate petri adducta superius, in benefactis. i. vt benefactis his a quib' patimini: sim illud Matth. v. Benefacite his qui oderunt vos. Romā. xij. Si esurierit inimic' tuus ciba illum, si sitit potum da illi hoc em faciens carbones ignis cogeret super caput eius. Unde Valerius maxim' ait Spectosus aliquantū iniurie beneficijs vincat q' mutui odij cōpēlarōe tollant.

Tertio in themate asumpo inducimur ad patientie premium: cum addit. reponeris reponissione. i. vltam reponissam. Et ratio ē, quia patientia nascit ex charitate. i. 1 Cor. xij. Charitas patientis est, charitas autē est radix merendi vite eternā. et ideo reponissio glorie vite eterne facta ē specialit' diligentib' et patientibus. Jaco. i. Beatus vir qui suffert tentationē: quomā cum probat' fuerit: accipiet coronam vite. In quib' quidē verbis facta bear' iacobus tria.

Quia primo comendat patientie actū qui est suffere tentationē: unde ait. beatus vir qui suffert tentationē.

Secundo patientie vsum: cum probatus fuerit scz ex multis toleratis.

Tertio patientie fructū: quia accipiet coronam vite.

Circa p̄mū notandū q' ille qui est bene armatus et ita cautus et fortis q' pugnādo cū aduersarijs in nullo leditur ab ictib' et a percussionib' eorum: talis finaliter assequit victoriam et gloriā: quia qui plus potest sustinere pugnam: ille finaliter vincit. Sic est in bello patientie, quia patiens non leditur ab aduersarijs: et ideo vincit, et ex victoria beatificatur et glorificatur. Unde Jaco. v. Ecce beatificam' eos qui sustinuerunt: suffere

tiam iob audistis: et finē dñi vidistis. Secundo in auctoritate adducta describit patientie vsum, q: cum pbatus fuerit, Acta aliquando clericus vult habere pbendaz et esse magister in artibus, unde oportet prius q' examinet et probeat. Ita qui vult habere pbendā paradisi oportet q' prius probeatur in multis tentationibus: et q' bene se habeat et non redigat in redargutionē. Nō em sufficienter pbatur deric' in vno argumento neq' miles in vno torneamento: sed quado fuit in plurib' guerris et in pluribus torneamentis: tunc dicit' pbat' miles: et efficitur amic' principis. Unde Judith. viij. Per multas tribulatioes pbatus dei amic' effectus est. Unde bonitas auri pbatur in igne. quado em applicat igni et nō cōsumit tunc verum et pbatum est aurū. Sic quando tales applicant ad ignem tribulationis vel tentationis et non consentiunt peccato sed veraciter se tenent: sicut probati quasi aurum, Prover. xvij. Sicut in igne probat argentū et aurum in camino: ita corda hominum probat dñs, unde tanq' aurum in fornace probauit illos. Sap. iij. Item pbat aurum in tactu lapidis. sic homo pbatur p vituperis, si em est verum aurum ibi scitur. Sic si hō est dulcis et patiens: si multi habent moribū noli me tangere. Scti. xvij. Accede huc ad me vt tangā te et probe. Item pbat aurum pōdere. sic homo in vno amore q' habet amorē suū bene scitur. scz in celestib' tunc habet verū pondus, qz amor est pondus in spiritualib' s'm Augustini. ps. Dñe pbasti me et cognouisti me etc. quasi dicat, vos bene scitis vbi posui cor meuz. De tali ergo pōt dici q' bene sit pbat': et tales sunt apti ad bellū dñi. Ad bene figurat Judic. vij. vbi legit q' populus israel. id ē dei habebat p̄lium contra madiā et amalech. id est contra demones. Madiā interpretatur cōditio aut iniquitas, Amalech interpretatur populus lambitens. id est diabolus qui lingue seu lambit nostram damnationē. Et dixit domin' ad Sedeon qui interpretatur tentatio iniquitatis. Duc eos ad aquas et ibi pbabo illos. Qui manu et lingua lambuerint aquas, sicut solent canes lambere: separabis eos, qui autem curuatis gēmbus biberint flexo poplite in altera parte erunt. Pauci lambuerunt aquas: et illi qui lambuerunt non curuauerunt genua sua: erunt ad bellū et liberauerunt israel. Ite aque sunt mundane

nunq̄ excidit. Et ideo sperare debem⁹ eos nobis utiliores futuros. Et sic nō habem⁹ etiam respectu nostri materiā dolēdi vel fēdis sed potius gaudēdi: unde ap̄ls dicebat i. Thessal. iij. Volumus vos ignorare de dormientibus etc. Unde legit de beato dñi co. q. cum fratres flierent in morte eius cōsolatus est eos dicens. Non vos perturbet dilectissimi filij dñi in cor. poralis a vobis se paratio: quia utilior vobis ero post mortē meā q̄ fuerim dum vixi vobiscū. unde fuit vt granum frumcti. de quo dicitur Jo. xij. quod si mortuū fuerit multus fructū afferet. Unde si de tali aliquis incidat fletus ex cōpassione sensualis nature: non tamē debet esse ex rationis consideratione. i. Cor. vij. Qui fient tanq̄ nō fientes sint. Quis enī defleat de morte ei⁹ q̄ tanq̄ leo intrepidus mortem victr̄ diaboli supavit ⁊ ad christi gl̄iam trāsiit? Apocal. v. Ne flevitis ecce vicit leo. Secūdo ostendit in aucto:itate adducta q̄ nō debz aliquis lugere de iusto mortuo rōne ipsius defuncti: cui⁹ subditur. neq̄ lugeatis sup eū. Cuius ratio est: quia iustus mortuus est in gl̄ia. i. in paradiso: ⁊ ideo de eo gaudendū est nō flendū: et precie pue amictis: qz amor mutuis ⁊ letitia ⁊ tristitiam cōem facere debet inter amicos. scz vt eueniat eis: gaudere cū gaudētibz ⁊ fleere cum fletibus. unde cum iusto ex morte sua conuertat luctus in gaudium. s̄m illud Diere. xxx. Conuertat luctū eoz in gaudium: nō debet charis ⁊ amictis suis conuerti gaudium illius in luctum: unde sicut ip̄s ē extra luctum ⁊ dolor: emita deberēt dicere chari sui illud Apoca. xxi. Et mors vltra nō erit neq̄ luct⁹ neq̄ clamor: si nec vll⁹ dolor erit vltra: que p̄ma abierunt. **B**

Secundo in verbis p̄positis iustus defunctus inuuit suā gl̄iam: cui⁹ dicit. sup me. Nam sicut dānatus post mortē recit sup se magnā iram dei in gehenna. s̄m illud ps. lxxvij. Sup me cōfirmatus est furor tuus ⁊ offes s̄nc. tu. indu. sup me. Ita ille qui saluaf recipit sup se magnam miam dei in gl̄ia. s̄m illud ps. lxxvij. Misericordia tua dñe magna est su. me. ⁊ eru. ani. meam ex inferno inferiori. In quibus quidē verbis iustus mortuus confitetur duplex beneficium dei.

Primū est: quia supra d̄dignū assumpt⁹ est ad gl̄oriam. et quātum ad hoc dicit. mi-

sericordia tua magna est super me. **S**ecundum quia euadit ignis eterni gehennam. ⁊ quātum ad hoc dicit. et eru. ani. meam etc.

Circa primū notandū q̄ beati gaudent de magna mīa dei quā receperūt tripliciter. **P**rimo qz per ip̄am euaserūt p̄ncipiū peccati quia scz certi sunt q̄ peccare nō possunt nec mortali nec venialiter. In hoc em̄ mūd⁹ do iusti hanc miam nō habēt nec vnq̄ aliquis habuit: nisi beata v̄go que cōfirmata fuit sicut sancti in celo. s. quātum ad nō peccandū aliquo modo. Et si vultis videre q̄ talis ista mīa: cōsiderate quid est peccatū: quid est offendere deū: quīs peccator: non offendat deū: sed seip̄m. quia deus offendit nō potest. Sed in hoc est offensa quātū ad malā voluntatē: quia peccatores q̄tum ex parte eoz offendūt eum frangēdo dei precepta. ⁊ ideo cum ip̄s sit bonū infinitū est offensa infinita. ⁊ sic est maximū malū: q̄a perdit per culpā bonū infinitū: sed si p̄ditur totus mūdus modicū est: quia mūdus est bonū finitū. in isto autē periculo sunt iusti s̄lz custodiantur a deo p̄ liberū arbitriū. Et si tu queras nunq̄ illi qui sunt in vita beata nō habent liberū arbitriū: et si nō h̄nt q̄re peccare nō p̄nt. Dicendū est ad hoc q̄ habent liberum arbitrium: sed tamen peccare nō possunt. Et quidem in vulgari habemus defectū loquēdi: quia vocamus in potentia illud quod est maxima potentia. sicut etiā quādo dicimus q̄ deus nō potest peccare videt sonare impotentia: ⁊ tamen nō est verum: quia deus potētissimus est. sed certe hoc sonat maximā potentia: quia posse peccare nō est potentia sed defect⁹: q̄a potentia cōsistit in ope boni nō mali. unde saluati habēt liberū arbitriū: quia possunt velle hoc vel illud semp tamē bonū. facere em̄ malū nō est ex aliquo arbitrio: si ex aliq̄ necessitate ⁊ defectu qui trahit liberū arbitrium ad malū in hoc mūdō. quia creature trahūt nisi simus cauti in custodiendo liberū arbitrium: sicut trahūt nos pecunia et alia consimilia. Sed in alia vita nō trahuntur a creaturis istis: quia continue vident eorum defectus: et sic remanent in libero arbitrio solum bene faciēdi. qz nō possunt recipere impressionez alicuius peccati. Et istud non posse est magnā virtus ⁊ magna potentia. sicut in corporibus celestibus nō posse corrumpi vel alterari. unde multum

¶ Sermonū funebriū

gaudentes videntes se extra periculum peccandi: quod est quersario ab incomutabili bono et cōuersio ad malū. Secūdo gaudēt sancti de magna mīa dei: q; p ipam euasē runt iudiciū dei quod est maximū bñficiū. Videmus em̄ q; exemptio a iudicio a mīsdanis valde diligit, sicut p; in monasterijs et ciuitatibus et castris: et tamē a foro pape nullus eximit, sed si alicui daret tale priuilegium esset maximū priuilegium. ergo q̄to est excellēt; donū q; aliquis sit exempt; a iudicijs dei sicut sunt saluati: certe nō possit estimari. Et si arguas in cōtrariū q; dicit beatus paulus Roma, xiiij, q; oēs stabimus ante tribunal xpi. Dicendū q; verum est q; iusti uenēt s; nō ad iudiciū recipiēdū sed ad erit dei iudicio ad rectū dei iudiciū ostendendū contra peccatores. Et hoc erit quia ipsi iudiciū fecerūt de seipsis, sicut apostolus dicit. 1. Cor. xi. Quia si nosmetipsos diiudicarem; nō vtiq; iudicaremur a dño. Et in hoc offendit magna mīa dei. q̄a scilicet nobis ipsos iudiciū de peccis nostris cōmittit. Certe nullus iudex huius seculi hoc facit, si aut diceret latroni qui deberet suspēdi, tibi cōmitto iudiciū. Quāta esset letitia cordis sui: q; libētē correptionē cōmitteret sed iudex talis hoc nulli cōmittit: et tamen deus hoc facit: et nō solum hoc: verū etiam sententiā datam ex lege cōmittit, vnde infertus ad quē deputatus erat peccator: ex lege dīna reliquit iudiciū suo vt euadat sententiā si vult, et ideo hoc maxime imputabitur ei ad penam. Unde q; saluati iudiciū de seipsis fecerunt i hoc mūdo: exempti omnino sunt a iudicio p̄demnationis dei. Tertio quoq; gaudēt beati de magna mīa dei: quia euasērūt p̄liū mūdi et oem molestiā eius. In mūdo em̄ isto sunt multe molestie et tribulationes, de quibus quilibet sentit et papa et cardinales et quilibet p̄nceps, vt timores veneni et mortis et infinitorū periculorum. Et iusti etiam habent in hoc mundo saltem tribulationes mētales. Sed ab omnibus his malis sunt liberi ipsi beati: quia nullam tribulationē vel aduersitatē habere possunt: et de hoc sunt securissimi. Cōsiderate quāti emere; a dñis mūdānis si haberent em̄ vnā securitatē: puta veneni vel infirmitatis vel hostis: et si possent habere ab omnibus piculis fere omnia darēt vt hoc emere possent. Ergo quāto studio deberet peritari vita eterna: vbi sunt om̄s consolatio-

nes sine tribulatione in pace mētis eterna. Propter oia ergo p̄dicta dicit dominus in celo mīa tua, et talem mīam petebat dauid dicens. Veniat super me mīa tua domine. Secundū beneficiū quod confitē iustus saluatus est: quia euasit ignis eterni gehennam, et ideo s; dicit in auctoritate adducta superius, eruisi animā meā ex inferno inferiori, qui est infernus damnatorū: cui; sup̄plicijs sic eruti sunt beati q; etiā certitudinem habēt nunq; illuc eundi: et istud ē maxima gratia: quia qui dicit infernū inferiorem in quo sunt damnati dicit generale malum: quia est ibi continuū et incurabile malum, nam picula huius mūdi sūt vt tele aranearum que cōtra ventū cito franguntur. Si esses in mari cum oibus possessionibus tuis et filijs et amicis: multū timeres eus ibi oziretur tempestas de amissione p̄dictorū. Sed nihil est respectu timoris que; vobis habere de inferno: vbi p̄dis totum mūdiū qui debebat esse tuus, quilibet em̄ saluatus habet totū mūdiū et de toto gaudet: quod certe nō habent reges mūdi vel impatores ly aliquid habeant. Quis em̄ possit habere omnes pisces omnes aues om̄s thesauros absconditos: certe nullus. Unde mundanē peccatores ista nō habēt nec p̄ eis fecit caudens: sed saluati totū habēt: et de toto gaudent: videntes p̄uidentiā dei et ordinatōes eius in illo. Et ita p; infernū p̄dit homo dānatus totum mūdiū quem habuisset si saluatus fuisset, sed quod peius est p̄dit etiam visionem dei. Item est malū inferni incurabile: quia null; potest euadere: nec aliquod remediū dari potest, quia in inferno nulla est redemptio, sed cōtra penas huius mūdi aliqua remedia inueniunt, vnde summa mīa est istam penā euasisse. Est et illud malum continuū: quia quocūq; vadet pctō: infernus sequet; cum in omni tempore in omni loco, et ideo est maximū periculū cum in eo omni; bona p̄dant, et istud malū est p̄ p̄tium peccatorū, sed iusto: v; periculū est ne cadant in mortale pctū. S; debent cōsiderare peccatores si oia haberent in loco piculoso q; cito eleuaret; si possent ergo m̄to magis cum omnia habeat in piculo maximo sc; aiām et corpus et omnia: cito deberent a tanto piculo fugere. Unde q; sancti inueniūt seipos surgēdo vel custodiēdo se a peccato: ideo deus iunit eos ad erucendum animas suas de inferno, et ideo dicebat ps.

Nisi quia dominus adiu. me. pau. habi. in
ifer. anima mea,

Tertio in thernate assu

pto tangitur remanentiu miseriatin eo qd
dicit. sup vos ipsos fetei: quia sez remanet
in continuo bello: in magno dubio r in gra
ui piculo. Sed miseri peccatores h hoc no
attendit voluit hic gardere vbi tantu esset
fletum eternum. Sed iusti qui sunt hic flet
tes puenient ad gaudiu. vnde dñs ait disci
pulis. **Job. xvi.** Nozabitur r fleturitis vos:
mudus aut gaudebit. vos aut tristabitur
ni. sed tristitia vestra vertet in gaudiu. Ra
tio aut huius est: quia motus est de opposi
to in oppositum: r nunq̄ opposita sunt fil i
eodem. vnde nunq̄ potest aliquid fieri sub
vno opposito nisi fuerit sub alio pus. fletus
et r̄sus opposita sunt. ideo illi qui voluit in
hac vita letitia r risum: habebit in alia tri
stiriam r luctu. Arbores em que nimis cito
virescunt r florent: no faciut fructu tempe
suo. Sic illi qui gaudent in mundo isto r que
runt mundi colationes: virecunt et floret
ante tempus detentur: quia hic no est
tempus gaudij. sed meroris penitentie r lus
tus: et ideo in alia vita no consequent fru
ctum gaudiosum vite eterne. Sed iusti qui
hic sunt in luctu r tristitia: in alia habebit
risum r exultatione r letitia. In cui figurā
Gen. xxix. Jacob pmo accepit lyam q̄ erat
lippa oculis r postea rachel que erat venu
sta facie. ad denorandū q̄ post vitam flebi
lem r laboriosam veniet ad gaudiosas. vñ
dicitur **Luce. vi.** Beati qui nunc flet: quia
ridebitis. saluet risu eterni gaudij. Ad qd
deus nos perducet r̄.

De consolatione tristantium de morte.
Sermo VII

Tristitia vestra ver

retur in gaudiu. **Jo. xvi.** Experi
mento pbarū est q̄ res amare
quibusda ingenijs possunt pueri i dulces.
De hoc habent exempla in scriptura divina.
Exod. xv. vbi legit q̄ filij isrl̄ venest i ma
rath nec poterat bibere aqs de marath eo
q̄ eent amare. Et moyses clamavit ad dñy
qui ondit ei lignu: quod cū misisset in aqs.
i dulced me h̄se. **Jr. iii.** **Reg. iij.** vñ de
pueris heliset collegit colognitudo amaraf
et cōscidit in olla pulmētū: nesciebat em qd

esset. Et infuderūt socijs vt comederēt. Et
cū gustassent clamauerūt. **Mors i olla vir
dei.** Et cū artulisset farinā misit i olla et nō
fuit q̄c̄p amaritudinis i olla. Sic et fieri pot
vt amaritudines r tristitie q̄s parimur i vi
ta ista siue d̄ mortib' charoz nroz puertat
in dulcedine r gaudiu r colatione. Et h
pfecto cōtingit nobis si cōsōmātes volū
tatē nostrā volūtati diuine studeam' in oī
bus patientiā habere. **Un dñs hoc pmisit
etiā discipulis suis de tristitia r amaritudi
ne quā habere debebat de morte r passiōe
ip̄i dices pposita vba. tristitia v̄a r̄c.** In
quibus qd̄ v̄bis describunt tria.

Primum est luctus miserie. cum dicitur
tristitia vestra.

Secundum est virtus patientie: cum subdit. ver
retur. nam p patientiā malū pene vertetur
in bonum glorie.

Tertiu est fruct' letitie: q̄ in gaudiū.

Circa p̄mū attēdēdū q̄ in statu p̄nē
serie frequēter accidit hoibus ea q̄ inferūt
eis tristitia r luctu. **Sz tristitie que accidit
hoib' p̄nt eē male r bone.** Mala em p̄t eē
tristitia r viciosa dupl'. **Uno mō inq̄tū ē
de aliq̄ indebito r icouienti: puta q̄ aliq̄s
tristet de bono sicut eōtrario eēt viciōsus
gaudiū q̄ aliq̄s gauderet de malo. Et si tu
q̄ras quo p̄t al: q̄s vel dolere de bono vel
gaudere de malo: dico q̄ rō est: q̄ aliq̄ cō
tingit q̄ est aliq̄ malū qd̄ est apparetur
bonū. vñ de tali possit homo gaudere: non
inq̄tū eēt malū: s̄ inq̄tū apparetur bonū.
Et tale est gaudiū mūdanoz: q̄ letant cum
male fecerūt r exultant in rebus pessimis
puta q̄n p̄nt seyindicare quocūq̄ modo de
eo que oderūt. **Doc em videt eis bonū: et
bononficiū: et tñ estyere malū: qz repugnat
iusticie diuine: r bñana est.** **Un q̄n dāuid i
uenit Saul in spelica purgatē verrē: v̄ris
quidē q̄ erat cū eo apparebat bonū q̄ ipse
occideret eū r expeditet se de eo: q̄ p̄leques
bat eū r q̄rebat morte eius r q̄ vidicaret
se. Sed dāuid ondit q̄ hoc nō erat bonum
sed vere malū q̄ ipse mitteret manū in x̄p̄s
dñi. Et voluit hoc facere sed reseruant vñ
dicta suā deo. i. **Regū. xxiiij.** **S̄l̄r est aliq̄d
quod vere est bonū: r tñ h̄z aliq̄s apparet
tiam malū. sicut paulo videbat malū suum
q̄ pateretur stimulu carnis: r ideo petiuit
a deo ter vt ip̄s a se remoueret. sed dñs nō
exaudiuit eū: qz vere erat bonū suū. **1. Cor
xij.** Et h̄m hoc possit aliq̄s tristari de tali******

verte peccator: et sua damnatio est in scriptis
libris dei cui forbanntis a curia paradisi: et
est iudicatus ad mortem: quia stipendia pec-
cati mors. Sed si vult penitere et auerti ad
deum per veram penitentiam delebitur de
scripto regis id est dei: et erit securus de mor-
te eterna sine qua non euaderet eam. Unde
dicitur **Luce. xiiij.** Nisi penitentiam egeritis
omnes simul peribitis. **Actuum. iij.** Penite-
mini et conuertimini vt deleatur peccata ve-
stra. **Nota** non est aliqua mulier ita clauda
vel monocula. quin si aliquis crederet habe-
re vnus tale regnum quale est regnum fracie
q̄ non libenter ducere in vxore a magno
et potentissimo viro. Sed maius est adhuc
p̄nie lucrum p̄ qua q̄ acceperit eam sibi habe-
bit ex ea incomparabiliter maius et melius
regnum q̄ sit regnum francie vel totius mu-
di. quia habebit regnum celorum. **Matth.**
tertio. Penitentiam agite: appropinquabit
enim regnum celorum. Et hinc est q̄ magnum
gaudium fit in celo de peccatore penitente.
Sicut illud **Luce. xvi.** Gaudium erit in celo su-
per vno peccatore penitentiam agente etc.

Secundo in auctoritate adducta ponitur
suis fructuosus. quia in salutem stabilem.
Salus corporis non est salus stabilis: sed
salus anime quam sc̄z assequimur p̄ opera
penitentiae per quam sc̄z christus saluator
intrat domum anime nostre. Hoc figura-
tum est in sacheo qui erat princeps publi-
cano: vni. qui sicut habet **Luce. xix.** ascen-
dens in arborem sicomoz. i. ficam fatuam
per quam signatur crux. quia vbum crucis
stulticia est pereuntibus. et tamen per ascen-
sum sicomoz. i. qui est ascensus penitentiae q̄
operatur in virtute quicquid meruit christus
in domo sua recipere et salutem anime sue
habere: dicendo. Ecce dimidum bonorum
meorum domine do pauperibus. Et nota
q̄ dicitur dimidum: quia non dabat pauca:
et dicitur bonorum quia non dabat deteriora:
et dicitur meorum quia non dabat aliena. **Itē**
pauperibus. quia non dabat diuitibus vt re-
tribuerent ei. et ideo sequitur. Hodie salus do-
mni huic facta est. et hec salus anime fit sta-
bilis per gratiam p̄seuerantie que dat peniten-
ti. **Deb. xiiij.** Primum ē gratia stabilis cor-
dis. **Eccl. xvi.** Pedes firmi super plantas sta-
bilis mulieris. i. penitentiae.

Secundo in themate
assumpto tangitur virtus paciencie: cui dicitur

vertetur. Nam sicut virtute penitentie malū
culpe vertit penitenti in bonum gratie. **Job**
xvii. Noctem verterit in dies sc̄z penitentes
noctem culpe in diem gratie. et in eodem
xxviii. Lapis id est cor lapideum est durum
peccatoris calore solutus id est feruore pes-
nientie in es. i. in soliditates gratie vertit.
Ita quoq̄ malum pene conuertit patienti
in bonum glorie. Figura huius habet **Be-
nefis. l. c.** in Ioseph qui ait fratribus suis.
Vos cogitastis de me mala: sed deus ver-
tit illud in bonum. In quibus quidem ver-
bis tanguntur tria.

Primum est peccantis crudelitas: cum
dicit. vos cogitastis de me mala
Secundum est permittentis dei benignitas:
cum subdit. sed deus vertit illud

Tertium est patientis utilitas: q̄ in bono.
Circa primum attendendū est q̄ quando
aliquis ledit alium casualiter et imp̄cogita-
te non imputat ei crudelitatem. Et ideo **Deut**
xix. mandauit deus vt essent aliquę ciuitas-
tes refugij ad quas tales q̄ casualiter id est
imp̄prouise et nō ex aliquo precedenti odio p̄-
ximū percussissent et occidissent possent con-
fugere et ibi sine pena adtempus manere sc̄z
curi. Sed illi qui scienter et ex odio hoc fecer-
unt non saluabunt cum fugerēt ad tales ci-
uitates: immo occidebant. et ideo **Gen.** est
crudelitas quādo quis excogitat et p̄uise
malum infert proximo: et talis maior pena
sunt digni: vnde tales in iudicio confundentur
a deo. Et ideo dicit ps̄. Confundantur
cogitantes mihi mala. Et maius peccatum
est quādo aliquis cogitat nocere sub specie
pacis sicut faciunt proditores. **Neemie. vi.**
Miserunt ad me dicentes. Veni et percutiamus
fedus pariter in vinculis in capo vno

Ipsi autem cogitabāt vt facerēt mihi malū
Secundo in auctoritate adducta ponit des
benignitas qui p̄mittit iustis inferri mala
vt vertant eis in bona. vñ sequitur. Deus
autem vertit illud. Vbi nota differentia in-
ter deum et diabolum. Quia diabolus conat
vertere bonū in malū. vnde post q̄ penitēs
surrexit a peccato et per gratiam dei factus est
bonus: diabolus impugnat eum acutus vt
precipitet eum in peccatū et faciat eum dete-
riorē q̄ prius. Hoc figuratum est. **iiiij.**
Regum. xiiij. vbi legit. q̄ pharao necho
qui signat diabolus constituit boiachim. s.
regem. vertitq̄ nomen eius ioachim. **Des**
liachim enī interpretat resurrectionem domini

¶ Sermonū funebriū

et signat penitentē qui gratia dei resurrexit a morte peccati: quē diabolus verit in iosa chm: qui interpretat precipitatio: qñ precipitat euz in recidiū peccati: et fuit postea nota hoīs illius peiora prioribus. **Sz** de econtrario cōuertit mala in bona. malū scz psecutionis in bonū consolationis. Unde nō adimplet dñs malam voluntatē persecutis: sed remunerat cōstantiā patientis. **¶** Cuius figura habet **Deus**. xlii. vbi dicitur **Noluit dñs deus tuus audire Balaam**. veritqz maledictōnē eius in benedictōnē tuā eo qd diligeret te. aliquādo etiā deus mala que hoīs impij molunt facere contra iustos cōuertit in eos. **¶** Figura huius habetur h. Paralipo. xx. vbi legit. qd cum **Josaphat** rex et viri iuda cepissent laudes canere dñi dñs insidias eorum in semetipso. **¶** amon et moab et montis seyr qui egressi fuerāt ut pugnarēt contra iudam et perculsi sunt in semetipso. **¶** verit: mutuis occidere vulnerib?

¶ Tertio in auctoritate inducta ponit patiens vilitas: cum dicit. in bonum. **¶** siph? patientis. **¶** Et ratio est. quia patientia ex charitate pcedit. **¶** Charitas autē similis est calori solari. quia sicut cute caloris solaris conuertitur humo: aque in vinū scz in vitē: ita dñe charitatis conuertit malū in bonum scz in vīe. quia diligētibus deū omnia cooperantur in bonū. **¶** vi dñi Roma. viij. vbi dicit glosa **Augustini**. **¶** Ascadeo pro: sius oia qd etiam peccata dum ex eis humiliores resurgunt et doctiores. **¶** Unde siue sint humiliati ex casu culpe: siue ex passione pene. dicant illud ps. **Donus mihi domine quia humiliasti me.**

¶ Tertio in themate assū

pto ponitur fructus letitie: cum dicitur. in gaudium eternū quod sancti habebunt in deo. **¶** Et istud gaudium excedit omnia gaudia triplici rōne. **¶** Primo quidē qz est gaudium originale. ab eo enī quod est essentia liter tale omnia alia sumūt originem: sic ut lux que est in sole est principium aliorum luminū. et calor ignis est principium aliorum calidorū. scilicet elementorū. **¶** Unde cū diuinū gaudium sit essentiale: qz est ipse deus. opz qd oia alia gaudia originem ab ipso. **¶** Sz illi qui sunt in celo perapiūt istud gaudium immediate ab ipso. **¶** Et ideo abundantissimū gaudium quia habuerūt a fonte. **¶** Sz qd gaudent in istis creaturis suscipiūt quasi a paruillis

mis riuulis. et ideo modicū vel quasi nihil est respectu illius gaudij. **¶** Et in hoc errant stulti peccatores: quia tñ gaudent de istis creaturis qd cōtēnūt et perdunt illud diuinum et summū gaudium: ppter mimos riuulos aque. **¶** Et vide qd modice que non satiant nolunt tēre ad fontē vbi est ois gaudij plenitudo: tibi est nobilissimū gaudium. et sempiternū nobilitate modo est in sua causa qd in effectibus. **¶** Est etiā indeficiēs et continuum gaudium: nō sicut gaudium mundi: qd cito deficit. sicut aqua a fonte et a vena fluēs non deficit et cōtinue fluit. sic et istud gaudium. **¶** Propz quod dicitur **Abachuc** tercio. **Ego** autē in dño gaudebo. et **Johānis**. xvi. **Gaudium** vestru nemo tollet a vobis. **¶** Secundo istud gaudium excedit oia gaudia: qd est gaudium finale. **¶** Finis autē habet rōnem optimū: quia est illud ppter quod oia desiderant et querunt. et ideo ipso habito nō queruntur nec appetunt ea que sunt ad finem sicut ille qui adeptus est sanitatē nō curat plus de medicis. **¶** Unde cum illud sit finale gaudium et summū gaudium: et alia cum nō sint finalia: nihil sunt respectu illi. **¶** Unde si quis poneret finē in istis gaudijs qd haberi possunt in creaturis: mortaliter peccat et immo nō est curandū de istis gaudijs: cum nihil sint respectu illi. **¶** Sed qd peccatores plū curant de istis gaudijs et parū de illo ē stultitia iporum et deceptio peccati. **¶** Nam si alius quis esset in domo cum candela accēsa et teneret fenestras clausas adueniente die: ita qd lumen solis nō ingrederet nec ppenderet de claritate diei: tñ ille tamē curaret plū de lumine candele qd de lumine solis: et timeret ne extingueret ei. sed ille qui est in lumine solis nihil curaret de lumine candele. **¶** Sic peccator qd est clausus in carcere peccati tenebroso: habet modicū lumē gaudij pñtis. et videtur sibi qd hoc sit maius lumen id est maius gaudium quod possit haberi. et ideo tñ de isto curat et vobat et ipsum non perdat. **¶** Sed iusti qui iam aliquid percipiunt de lumine solis. id est de illo eterno gaudio: saltem in lumine fidei: cōtēnunt lumen candelarū. i. gaudia creaturarum et non dolēt de amissione earum: et multo magis his qui sunt in plena charitate: sicut beatis qui sunt in illo finali gaudio omnia illa gaudia nihil vident. **¶** Et ideo sancti etiā in

hoc mundo implēt illud apostoli, i. **Cor.** viij
Qui gaudent tanq̄ nō gaudentes sint: q̄a
 illa gaudia nihil reputat: et quia adepti fi-
 ne excluditur omne contrariū, sicut ad apta
 sanitate et ludif omnis infirmitas. Ideo
 adepti illo finali gaudio et excluditur omnis
 tristitia et luctus, s̄m illud **Esai.** xxxv. **Gau-**
dium et letitia obtinebunt et fugiet dolo: et
 gemitus. **Tertio** quoq̄ illud gaudium exce-
 dit omnia gaudia: quia est incomparabile:
 quia falsy omnia gaudia mūdi non possunt
 illi cōparari. **Et ratio est,** quia gaudia mun-
 di aliquādo sunt falsa, quia verū gaudium
 nō est nisi de bono. **Et ideo** cū quis gaudet
 de malo: est, quia illud malū videtur sibi bo-
 num: et sic decipitur et est falsum gaudium
Secūdo, q̄. Gaudio dixi, quid frustra decepi-
 ris: sed gaudium illud est t̄m de vero et eri-
 stent bono. **Item** quia gaudia mundi sunt
 mixta scz cum multis tristitijs et anxietati-
 bus. **Unde** **Proverb.** xiii. **Extrema** gaudij
 luctus occupat. **Sed** illud est gaudium pu-
 rissimum nihil habes vnq̄ tedij vel amari-
 tudinis admixtū. **Sap.** viij. **Non** h̄y amari-
 tudinem cōue: fatio illius: nec tedium com-
 mixtus illius: sed letitiam et gaudium. **Itē**
 quia gaudia mūdi sunt ita parua et de tam
 paruis rebus q̄ nō replent nec satiāt appe-
 titum, sed illud est ita abūdans q̄ replet et
 fatiat sine fastidio appetitum. **Johānis.** xv
Gaudium meum in vobis sit et gaudij ve-
 strum impleatur. **Item** quia gaudia mūdi
 temporalia sunt: istud autem est eternum.
Unde **Esaye.** xxxv. **Letitia** sempiterna sup
 capita eorum: gaudium et letitia obtinebit
Sed quod gaudium nos perducit ip̄e deus
 sanctorum gaudij qui et̄nus et vnus viuit
 et regnat in secula seculorū. Amen.

Habes humanissime lector in hoc volu-
 mine sermones siue oratōes funebres eru-
 ditissimi viri fratris **Johānis** de scto gemi-
 niano ordinis fratrum predicatorū. In quo
 primo ponunt sermones de statu viuentū:
 seu de vita et morte hominis generalit lo-
 quētes. **Secūdo** vero sermones dignitatum
 et statuum: aut officia seu etates et eu-
 nis fortune et modos mortis varios hominū
 exp̄imentes. **Ultimo** vero ponunt sermo-
 nes ad consolationem remanentū et mor-
 tuos suos lugentū primētes: vt ip̄e auctor
 in proemio suo euidenter declarat.

Impressum est presens opus. **Augustinus**
 cura et exp̄sis. **M.** **Johānis** dein alemā-
 no artis ip̄ressorie diligentissimo Anno no-
 stre salutis. **M.** **cccc.** **xxix.** die xi. **May.**

Joannes
Clein

Registrum huius operis,
 a. b. c. d. e. f. g. h. i. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x.
 y. z. **A. B. C. D.** Omnes sunt quaterni pier
 i. **C. D.** qui sunt terni.

non omnes aliquas seges. **¶** Item de
una bona pna. vñ d. l. q. si quis
suo filio. ut pauciores habuit tunc
suo debuit semissim. c. de offi. t. q.
pna. q. pugnancia. vñ d. l. q. si pna. nō
si re. **¶** Item alio q. vñ d. l. q. si pna. nō
audiendus iur. c. de lib. l. c. l. c. l. q. si
us. nō possit qd. testm. qz nō hnt. d.
in ut illis quib. n. c. pna. te. q. pna.
vñ pna. qz. vñ d. l. q. si pna. nō
vñ d. l. q. si pna. nō
vñ d. l. q. si pna. nō
vñ d. l. q. si pna. nō
vñ d. l. q. si pna. nō

repleam possit om. sponsalia si sup. ut spola q.
legatur. ff. de spo. l. si quis. i. l. ult. ff. de nu.
mpt. si mil. dicit. vñ d. l. q. si arra p. p.
ul. d. n. **¶** In his pna. nō pot. h. legi.
qz lib. dnt. ex mma. ff. de h. ob. l. c. de spm.
l. ult. l. c. de epis. l. c. deo ut in h. m. l. q. e. g.
sila. i. si fallacia. c. q. utz legi. h. c. i. de ofi.
gu. l. aff. q. cont. **¶** Item d. l. q. mdatu. obliga
tio. pna. nō i pna. pna. is obligone. ff. de
pna. act. l. i. l. l. si iur. **¶** Item d. l. q. si as pna.
vñ d. l. q. si pna. nō
vñ d. l. q. si pna. nō
vñ d. l. q. si pna. nō
vñ d. l. q. si pna. nō
vñ d. l. q. si pna. nō

Ferunt de paradiso dicitur
quod omnium plantarum
aut celestium aquicula. qui
vere fons sapientie uerbu dei a pte
in parte manens genui. ab eterno
non sine diebus istis fabricauit

picem aplice dignitate ut ceru
caru p ipam cuius pedibus etiam
ipam regulam sunt subiecti. post
hinc cernitibus cunctis & ubique. cu pi
na caritatis confacientia deseruunt
Horum autem pijs supplicacionibus
iustis. plures precesiores hnt. 10 p
sacerdote si qua dignu erat appli

↑ mm 0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 110 120 130 140 150 160 170 180 190 200
 ↑ inch 0 1/16 1/8 3/16 1/4 5/16 3/8 7/16 1/2 9/16 5/8 11/16 3/4 13/16 7/8 15/16 1

C1 B1 A1 C2 B2 A2 B5 A5 A20 18 17 16 11
 Patch Reference numbers on IIT

4.5 5.0 5.6 6.3

10 09 03 02 01 C7 B7 A7 C8 B8 A8 C9 B9

the scale towards document

Image Engineering Scan Reference Chart TE263 Serial No. **490**

